

NR: 4-2014

*Dags för mer mångkultur!
Knäckfrågor runt pensioner återstår
Gräsrotsrörelse inom film spirar i Göteborg*

scen & film

Teaterförbundets tidning

Mångfaldscheck gör skillnad

"VI KAN VERKLIGEN göra skillnad" – tänker jag när jag deltar i ett panelsamtal under branschdagarna som arrangeras av Svensk Scenkonst, vår motpart på institutionsteatersidan, i Umeå i maj. Samtalet handlar om vårt gemensamma viktiga arbete med mångfald och andra diskrimineringsfrågor, och här behöver parterna varandra.

I Norrlandsoperans stora salong sitter 250 personer som representerar institutionernas chefer och högsta ledningar samt politiska företrädare för dess styrelser. Och även alltså några företrädare för de fackliga organisationerna. Min uppgift är att presentera det partsgemensamma råd som finns mellan Teaterförbundet och Svensk Scenkonst, och som just idag, för första gången ska visa den "mångfaldscheck" som rykande het nyss kommit från tryckeriet.

I det kollektivavtal som tecknades mellan parterna 2011 står att "Parterna enas om att tillsätta ett råd med uppgift att förebygga och motverka diskriminering och främja mångfalden i arbetslivet. (...) Rådet ska verka för ökad kompetens och medvetenhet på såväl central som lokal nivå samt vara ett stöd för parterna i det fortsatta utvecklingsarbetet." Sedan dess har vi mötts flera gånger årligen, genomfört seminarier, uppdaterat vår jämställdhetscheck och nu alltså slutfört vårt arbete med ett skriftligt underlag för normkreativt arbete – vår mångfaldscheck.

Syftet med mångfaldschecken är att den ska vara ett verktyg i arbetet med att skapa mångfald på arbetsplatserna och på scenerna. Mångfaldschecken hjälper oss att se de normer som finns inom scenkonstinstitutionerna och som påverkar våra arbetsplatser och det som framförs på våra scener. Förutsättningarna ser olika ut och varje scenkonstorganisation kan använda den på det sätt som passar den enskilda verksamheten. Inför en repertoarplanering, som utvärdering eller som ett underlag för en personaldag där man gemensamt diskuterar hur man kan utveckla mångfaldsarbete på arbetsplatsen.

Vi menar att mångfald är viktigt både ut ett rättvis- och kvalitetsperspektiv. Rättviseperspektivet handlar om att garantera jämlika och jämställda villkor. Kvalitetsperspektivet handlar om att säkerställa att vi inte på grund av omedvetna normer väljer bort eller inte ser personer eller andra aspekter som bidrar till hög kvalitet på det vi gör på våra arbetsplatser och våra scener.

Teaterförbundets arbete med jämställdhet, mångfald och andra diskrimineringsfrågor kommer att redovisas på vår riksstämma i juni. Vi har under stämmoperioden intensifierat arbetet med dessa frågor och de är nu en stående punkt på förbundsstyrelsens dagordning. Teaterförbundet har återkommande genomfört utbildningar för avdelningar, avdelningsstyrelser och jämställdhets/mångfaldsgrupper på våra institutioner. Vi har aktivt deltagit i kompetensutvecklingsverksamheterna Trappan och Kulturkraftsprojekten Syd, Väst och Stockholm, där perspektiven integrerats i utbudet.

IBLAND, INTE ALLTID, är det viktigt att samverka med våra motparter. I frågor där vi tillsammans kan uppnå bra resultat. Vårens "Upprop för den fria scenkonsten" tillsammans med Dans- och Teatercentrum är bra exempel. Vi har också tidigare genomfört goda inspirationsdagar om genus och jämställdhet med Film och Tv-producenterna.

I salen på Norrlandsoperan påminns jag om Teaterförbundets och Svensk Scenkonsts gemensamma utbildning för kvinnor som önskade mer ledarskapskompetens för att kunna söka vd-tjänster på institutioner. Utbildningen startade eftersom det vid den tiden, 2005, endast fanns tre kvinnor som var teaterchefer. Närmare 200 sökte utbildningen, tolv antogs, och deltog i en ledarskapsutbildning några dagar i månaden under ett drygt år.

I dag är kartan omritad, en majoritet av scenkonstcheferna är kvinnor och 10 av dem som deltog i utbildningen var på plats i Umeå – i sina chefsroller.

Vi kan göra skillnad!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: DAVID NZINGA

FOTO: CHRISTIAN HOLST

Scen & film – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman,**

Mireille Bergenström, Eleonor Fahlén, Jens Karlsson,

Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Mia Lagerbäck Tel: 08-545 160 72.

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2014.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

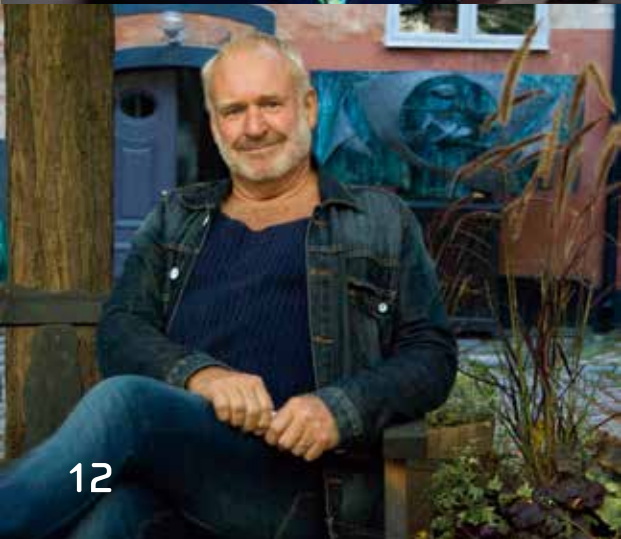
Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

12

18

27

Innehåll nr 4-2014

4 MÅNADENS BILD

Filmfotograf: Fredrik Wentzel.

6 ARTISTUTBILDNING UTDÖMD AV MYNDIGHETER

Grav kritik från två myndigheter riktas mot utbildning i Göteborg.

10 INTERVJU: IMOR HERMANN

Så kan mångfalden ökas inom filmen.

12 REGERINGEN LÄMNAR BESKED OM PENSIONER

Drättvisor för ålderspensionärer ännu inte lösta.

18 FRAMGÅNG FÖR GOKINEMA OCH GOTHENBURG FILM STUDIOS

Satsning på filmkluster ger ringar på vattnet internationellt.

22 SÅ TÄNKER VÅRA POLITIKER KRING KULTURPOLITIKEN

Scen och film sammanställer de kulturpolitiska visionerna.

24 KRÖNIKA: AMERICA VERA-ZEVALA

"Vi måste lära oss ta den kulturpolitiska debatten".

25 ADA BERGER OM HUR LIV STRÖMQUISTS SERIER BLIR DRAMATIK

Lättrörligt när serier flyttar upp på scen

30 LIV STRÖMSQUIST: STRIPE UR PRINS CHARLES KÄNSLA

Nästa nummer kommer den 7 juli

Presstopp den 20 juni

10 Imor Hermann. Foto: Michael Melansen

12 Lennart Stregård: en av de ålderspensionärer som kommer i kläm.
Foto: Magdalena Boman.

18 Gothenburg Film Studios februari 2014. Open Set på Gokinema.
Foto: Christian Holst

27 Föreställningen "Liv Strömquist tänker på dig" på Dramaten.
Foto: Sören Vilks.

Med ögon öppna för empati

Namn: Fredrik Wentzel.

Ålder: 35 år.

Yrke: Filmfotograf och regissör.

Aktuell med: filmen "Turist", och "The Quiet Roar". Har tidigare filmat "Farväl, Falkenberg", "Apan" liksom regisserat

filmen "Man tänker sitt".

Kulturupplevelse som inspirerar: Monokrom färgterapi är en superspännande upplevelse. Man lägger sig på rygg med en hjälm på huvudet, och håller en kula i handen. När du rullar kulan projiceras ett spektrum av rena färger framför ögonen. Det är en stark känslomässig upplevelse – tårarna bara rinner.

ATT TITTA ÄR ENKELT, att faktiskt se är desto mer komplicerat och kräver tid. I installationen "Signs of an Open Eye" utforskade Fredrik Wentzel tillsammans med kollegan Jesper Kurlandsky om det var möjligt att skapa ett rum för kontakt och empati i hur relationen människor och djur förändrats över tiden. Deras experimentella bildberättelse visades i Berwaldhallen medan Radiokören sjöng under Östersjöfestivalen 2013.

– Det började med en 35 minuter lång meditation över mer och mer komplexa livsformer. Människan kommer in och relaterar till djuren. Mot slutet ser vi hur människor behandlar de domesticerade djuren. Med hjälp av Radiokören får publiken kontakt med djuren, sedan slutar filmen med en fem minuter lång industriell slakt. Vårt syfte var att publiken skulle få en relation med djuren som individer, säger Fredrik.

Bilden på vildsvinsfostret filmade Fredrik på Uppsala djursjukhus. Den är stor som lillfingernageln – men fostret har

behållt både skärpa och blick. "Signs of an Open Eye" är en av flera experimentella filmer som Fredrik och Jesper samarbetat kring.

– Installationen var ett slags försök att återskapa 70-talets tilltro till media, att filmen faktiskt kan vara en medkreatör till förändring hos människor i sättet hur de ser på sin omvärld.

Film blir alltmer synonymt med underhållning. Ofta är underhållningsfilmer skickliga på att ta vara på experimentlustan inom konstnärlig film. Den använder alla dess medel för att skapa suggestion, men innehållsmässigt finns det ingen längtan av att berätta något, utom att möjligen lyckas beröra, menar Fredrik.

– Vi ville undersöka vad som händer om vi tittar riktigt länge på något som vi tror att vi vet precis hur det ser ut. Många i publiken gick därifrån med en förändrad relation till djur och en större känsla av samhörighet. Så det fungerade.

MAGDALENA BOMAN

Allvarlig kritik mot artistutbildning

Sjukskrivningar, lärarflykt och elever som kräver rektors avgång. Polisanmälningar och myndighetsinspektioner som lett till allvarlig kritik. På Performing Arts School i Göteborg är läget minst sagt turbulent.

PÅ PERFORMING ARTS SCHOOL i Göteborg har kritik, misstänkliggörande, brutna löften, hot och kort framförhållning för schemaändringar präglat läsåret. Myndigheterna som inspekterat verksamheten är oroliga för den psykosociala miljön och ifrågasätter om eleverna får den utbildning de betalar för. Samtliga fast anställda lärare – sju personer – har lämnat skolan och vikarier i olika lager och längd upprätthåller undervisningen.

Under våren upptäcktes avlyssningsutrustning i lärarrummet, vilket ledde till en polisanmälan från lärarna. Efter upprepade försök att få gehör för sin syn på problemen i utbildningen, bland annat ett långt öppet brev till ledningen, anmälde eleverna skolan till Myndigheten för yrkeshögskolan och Arbetsmiljöverket.

Myndigheterna har under våren gjort inspektioner som resulterat i allvarlig kritik. Brister i elevinflytande, kommunikation och tillit hör till det som lyfts fram. Myndigheten för yrkeshögskolan anser att Performing Arts School inte gör tillräckligt för att motverka kränkande behandling. Arbetsmiljöverket menar att skolan saknar egen kompetens för att avhjälpa de brister som påpekas.

– Det känns bra att myndigheterna lyssnar på oss och tar våra synpunkter på allvar, säger Jimmy Gigg Lundin, som går andra året och har deltagit i flera möten med handläggarna.

Performing Arts School är en treårig så kallad kompletterande artistutbildning

i dans, sång och teater. Eleverna betalar 47 250 kronor per år, över 140 000 kronor för hela utbildningen. Statsbidraget är på 6,4 miljoner kronor.

Ledningen har det senaste året initierat ett förändringsarbete. Bland annat har kollektivavtal med Lärarförbundet upprättats. Arbetstiderna för lärarna förändrades, med större krav på närvarotimmar på skolan. I svaren till Myndigheten för yrkeshögskolan framhåller skolledningen vikten av att höja lärarkompetensen "så att så kallade konstnärer ska kunna fungera som professionella lärare fullt ut."

DET ÄR NÖDVÄNDIGT att kompetensutveckla personalen, menar rektor Peter Westmark. Han är tydligt pressad, kommer precis från ett möte med Myndigheten för yrkeshögskolan. Det har talats mycket om värdegrundsfrågor och yttrandefrihet.

– Det är klart att kritiken från myndigheterna är allvarlig och tung. Men övergripande handlar det om information och vi jobbar på att förbättra och effektivisera oss. Och är på god väg, säger han.

Inger Högstedt, handläggare vid Arbetsmiljöverket, drar däremot tydligt efter andan i telefonen.

– Det pågår en intern diskussion här på Arbetsmiljöverket om hur vi ska gå vidare. Det är ett komplext ärende, vi har kopplat in både jurist och regionchef. Och nu är det ju snart slut på terminen, säger hon.

LIS HELLSTRÖM SVENINGSON

BAROMETERN

Har du drabbats av scenskräck någon gång?

"Ja, men det har aldrig hänt framför betalande publik"

Maria Johansson, sångare:

– Ja, det har jag upplevt. Tror det är ofrånkomligt för alla som står på scen att bli nervösa inför ett uppträdande. Men accepterar man den känslan, blir den till en tillgång. Det har hänt att scenskräcken tagit överhand och rösten spruckit för att jag varit allt för nervös. Men aldrig framför ett publik, bara i utbildningssammanhang, när jag känt mig osäker över var min gräns går. Marcus Groths kurs gav mig verktyg att hantera min rädsla. Det handlar om att inte försöka blockera känslan, bara kanalisera den att förstärka prestationen.

"Ja, kroppen stelnade och jag ville bara lämna scen"

Daniel Norgren, dansare:

– Ja, hela tiden och vanligtvis vet jag hur jag ska förbereda mig inför känslan. Det är normalt inför uppträdanden. När jag minst anar det kan skräcken ta tag i en. För två år sedan gjorde jag Mozarts C-mollmässa med en belgisk koreograf. Den var inte särskilt fysiskt svår, och jag var inte alls nervös innan, men så stod jag där på scen och var helt stel! Jag ville bara gå ner från scen, jag ville absolut inte vara där. Kände bara ett stort obehag över att jag skulle tvinga mig igenom hela föreställningen. Det är outhärdligt när man blir så osäker i sig själv.

"Nej, jag brukar trösta mig med att jag inte inte är hjärnkirurg"

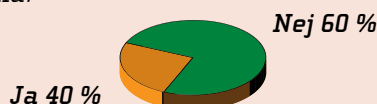
Hanna Lekander, skådespelare:

– Nej, det har jag aldrig upplevt, men det har varit perioder då jag varit mer eller mindre lugn i den sceniska situationen och jag har sett kollegor som drabbats. Vi är en yrkesgrupp som ska prestera under press och det kan vara hårt. Scenskräck är skambelagt, så det är bra att det pratas om det. Jag försöker avdramatisera min insats, vore jag hjärnkirurg, skulle det vara jobbigt om jag gjorde fel. Säger jag ett ord fel eller glömmar något är det inte så farligt, trots allt.

Fråga i förra numret:

Har du förtroende för AF Kultur Media?

Har du drabbats av scenskräck någon gång?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Filmregissörer sågar förstudie om filmavtal

Den 23 april presenterade Göran Blomberg, utredare på kulturdepartementet, sin interna förstudie om en alternativ filmpolitik på Filmhuset i Stockholm.

DENNA SKUGGSTUDIE ÄR tänkt som en plan B, om inte ett nytt filmavtal kan realiseras, när det nuvarande går ut 2015.

Några av förslagen i förstudien är att biografavgiften ska behållas, samt att filmstödet delas upp i två delar där staten är tänkt att stå för det kultur- och mediepolitiskt viktiga stöden, medan filmbranschen själv ska ansvara för stöd till de publikt framgångsrika filmerna.

Varför föreslår du en sådan uppdelning?

– Därför att de som i huvudsak står för biografavgiften vill prioritera de publikrelaterade stöden. Och i en stund när det totalt sätt inte finns lika mycket pengar att

fördela för stödändamål, så är det mycket som talar för att staten vill prioritera de kvalitetsinriktade förhandsstöden och stöden till distribution och visning.

Vad finns det för fördelar med en sådan uppdelning?

– Om det inte blir ett nytt avtal så kan staten i högre grad sätta sin prägel på dessa stöd, medan branschen skulle utforma det publikrelaterade stödet och då möjligen ställa andra krav på filmers publika framgång.

Håkan Bjerking, Teaterförbundets styrelseordförande för Sveriges filmregissörer, beskriver förstudien som en verk-

lighetsfrånvänd skrivbordsprodukt som inte tar hänsyn till upphovsmännen – och där uppdelningen av filmstödet i två delar gynnar den kommersiella filmen.

– Harry Scheins ursprungsidé var att bygga upp Filminstitutet som en motkraft just till den spekulativa filmen. Om man nu ska försöka hitta en stödkombination, så låter det ungefär som linje två i kärnkraftsomröstningen: ”Ja, vi ska rösta ner kärnkraften, men sen ska vi bygga ut den”.

Vad vill du säga till Göran Blomberg?

– Ta inte pengarna från Filminstitutet som ska bygga vårt framtida kulturarv!

YLVALAGERCRANTZ SPINDLER

Black list blir positivare Push

Föreningen Tryck lanserar en ny kulturarbetarkatalog

– Push – för att synliggöra kulturarbetare inom den afrikanska diasporan. Det tidigare namnet ”Black list” byts ut för att en mer positiv känsla ska skapas kring projektet.

”PUSH” SOM RIKTAR SIG till bland annat chefer, producenter, beslutsfattare och rollsättare i Sverige lanserades den 11 april på Kulturhuset.

– Vi vill dela med oss av all den talang och skapandekraft som finns i Sverige och skapa unika möjligheter, stötta, inspirera, byta kunskap mellan oss och med andra, säger Josette Bushell-Mingo, ordförande för den ideella kulturföreningen Tryck.

Alltför ofta hör hon kultursverige säga att det inte finns några svarta kulturarbetare.

– Men vi finns, vi existerar. Här har vi vår historia. Vår dag här på kulturhuset fokuserar på motivation, inspiration, på

innehåll och artister. Varför vi gör det vi gör, fortsätter Josette.

I KULTURELLA SAMMANHANG lever idén om en normaliserad vit svenskhet. Medan kulturella uttryck som förmedlas av vita betraktas som allmängiltigt mänskliga, så får svarta ofta gestalta kulturella identiteter i marginalen. Syftet med katalogen är därför att bryta normer och maktpositioneringar.

– Den offentliga katalogen ligger som ett fotogalleri på hemsidan. Där syns alla medlemmar även författare och andra utanför scenkonsten. Vi lämnar inte ut några namn, eller vilken yrkeskategori de till-

hör. För tanken är att katalogen ska omfamna alla, säger Maria Fabien som byggt Trycks hemsida.

Anledningen till att Tryck inte lämnar ut namn är att det politiska klimatet hårdnat och att föreningen vill värna sina medlemmars sekretess.

– Idén är alltså att castarna skickar mejl till oss, så får medlemmarna själva välja om de vill delge sina cvn eller inte. Vi behåller makten själva, vilket förhoppningsvis kan leda till att de kan bredda sin bild av vad de behöver, säger Maria Fabien.

SVT nyrekryterar för att få mångfald

SVT söker talanger till mångfaldsprojekt och nätverk för nyrekryteringar. – Det är absolut nödvändigt. Vi har insett att vi är på tok för homogena i vår personalsammansättning, säger Dag Strömqvist, ansvarig för talang- och mångfaldsprojektet i Stockholm.

SVT SKA GÖRA program för alla och ska spegla hela Sverige. För att kunna göra det och vara trovärdiga måste organisationen ha en större mångfald.

– Satsningen startade redan förra året, det här året skruvas målen upp. Vi ska rekrytera 30 nya talanger till allmän-tv-dimensionen som omfattar Malmö, Göteborg, Umeå och Stockholm, säger Dag Strömqvist.

Av de 30 som rekryteras ska minst tio få erbjudande om engagemang och anställning och fortsatta uppdrag. På vilka nivåer sker detta?

– Vi söker allt från snickare, fotografer till rena programmäniskor, researcher, manusförfattare. Det är en bred inriktning. Det finns ju massvis med historier som inte är berättade, som vi måste komma åt. Det här är alltså inte en kvotering utan vi väljer bara att hitta andra rekryteringsvägar och vi ser att det finns en enorm potential i dessa nätverk.

SVT ska rekrytera vid flera tillfällen. Under maj sker en andra omgång. De har vänt sig till olika nätverk, bland annat föreningen Tryck med ett antal kravprofiler för att få fram förslag på namn. Alla programområden är inbegripna: drama, nöje & underhållning, kultur & samhälle, dokumentär och barn.

– Tanken är långsiktigt att slussa in nya talanger till högre befattningar. Vi måste bli bättre på att inte slipa av och socialisera in, utan tvärtom se till att bevara och uppmuntra olikheter inom organisationen.

PROJEKTET STÖDS MED extra medel för att projektledare och programledare ska våga satsa på oprövade kort, avdelningar som rekryterar får en tilläggsfinansiering.

– Målet är att utveckla och etablera kontakt med dessa nätverk så att de blir en naturlig del i samarbetet, säger Dag Strömqvist.

I den andra rekryteringsomgången sö-

ker SVT bland annat en webbredaktör, program-assistent, programledare, program och konceptutvecklare.

MAGDALENA BOMAN

Nätverken SVT samarbetar med:

Open Eyes: Stockholms stads nätverk för funktionshindrade. **Korta vägen:** Samarbete mellan Stockholms universitet och Arbetsförmedlingen: hjälper utomeuropeiska akademiker att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Föreningen **Tryck:** kulturarbetare från den afrikanska diasporan.

Rättviseförmedlingen: Synliggör kompetens som hamnat i skymundan på grund av stereotypa föreställningar. **Street Gärns:** Nybildad förening på Järvafältet för unga tjejer. Föreningen **Fanzingo** i Alby. **Quera berättelser** inom RFSL. **Fryshuset.** Forum för levande historia.

HALLÅ DÄR...

Vad händer på Värmlandsoperan?

Hallå där Maja Wallstam, rekvisitör och attributmakare, på Värmlandsoperan. Du har nyligen valts till ordförande för den nybildade fackklubben. Vad händer nu?

– Jag hoppas på en nystart och ett fungerande samarbete med ledningen. Det viktiga gaste är att inleda positiva diskussioner om frågor som regleras av kollektivavtalet, exempelvis arbetstid och annat som rör vårt dagliga arbete. Det till gagn både för arbetsgivare och arbetstagare.

Det har ju varit lite rörigt ett par år. Värmlandsoperan har inte haft någon fackklubb. Vad händer?

– Vi hade en turbulent tid med en tuff omorganisation som rev upp djupa sår. Många kolleger fick lämna sina arbeten och samarbetet med den tidigare teaterled-

ningen fungerade inte alls. Därför beslutade vi att lägga ned den lokala fackklubben. Det har tagit tid att återhämta sig. Fram tills nu har vi haft en samverkansgrupp där Teaterförbundets förhandlingschef, Lars Åström, hjälpt oss att lösa akuta frågor. Nu har vi äntligen bildat en ny lokalavdelning, det kommer att underlätta kommunikationen och hålla det fackliga arbetet mer levande.

Var det självklart för dig att tacka ja till att bli ordförande?

– Nja, det kom lite plötsligt. Men det känns väldigt roligt. Jag ger det hela ett år och ser vad som händer. Fackligt arbete är spännande och intressant. I dag är läget på Värmlandsoperan ett helt annat än för ett par år sedan.

– Teaterledningen är delvis utbytt och vi har fått en ny administrativ chef, förhoppningsvis gör det att vi får lättare att

gå vidare i stället för att älta och fastna i det som har varit.

Finns det några problem med att bygga upp fackklubben på nytt?

– I dag är organisationen mycket mer slimmad, de flesta av oss kommer i perioder att ha mer än fullt upp med våra yrkesroller. Det gör det svårare att ta sig tid för fackligt arbete. Många här är dessutom visstidsanställda vilket innebär att mycket tid går åt till att hjälpa dem att finna sig till rätta och informera om deras rättigheter. En viktig roll för oss i det lokala facket är att entusiasmera och skapa en förståelse varför facket behövs och är viktigt.

Hur ser du på framtiden?

– Jag är optimistisk och tror på fruktbara diskussioner och ett gott samarbete med ledning och styrelse för Värmlandsoperan.

GERTRUD DAHLBERG

Yrkesfrågor i fokus på årets stämma

Avancerade statister, auditionteknik och frilansarens ställning är några frågor som diskuteras på förbundets riksstämma i juni.

VAD ÄR EN "AVANCERAD ARTIST"? Är det ett uttryck filmbolagen använder som täcknamn bara för att kunna betala lägre lön till utbildade skådespelare? Det menar Skådespelaravdelningen, Avdelning 110, som i en motion vill att Teaterförbundet fokuserar på frågan genom att arrangera en riktad kampanj i syfte att få bort företeelsen från arbetsmarknaden.

Samma avdelning efterlyser i en annan motion en undersökning av de frilansande skådespelarnas situation i en tid när runt 90 procent av dess medlemmar är just frilansare. De vill att Teaterförbundet, i samråd med Skådespelaravdelningens styrelse, ska genomföra en enkätundersökning bland samtliga medlemmar för att skapa en bättre bild av situationen.

Regissörsföreningen vill att Teaterförbundet ska kunna erbjuda utbildning i auditionteknik för regissörer såväl som för skådespelare i ett arbetsklimat som just präglas av alltfler provspelningar. Och Kungliga Operans avdelning 5, vill tillsammans med Göteborgsoperan och avdelning 105, teknikeravdelningen att 38 timmars arbetsvecka ska innefatta även teatertechniker på grund av de obekväma arbetstiderna.

Det är några exempel på de 18 inkomna motioner till Teaterförbundets riksstämma som äger rum på Djurönäset i Stockholms skärgård 15 juni.

– Ett återkommande tema i de inkomna motionerna handlar om förbundets organisationsstruktur, andra motioner är unika för de belyser ett helt eget område, säger Sara Andersson, organisations- och rekryteringsansvarig på Teaterförbundet samt samordnare för årets riksstämma.

– En motion berör till exempel hur mellancheferna ska få plats inom Teaterförbundet. Här föreslår motionärerna en helt egen yrkesavdelning.

Det sistnämnda, menar Sara Andersson är intressant, men komplicerat, eftersom chef inte är ett yrke utan en titel.

– Samtidigt berör motionen hur vi tar hand om våra medlemmar: hur du ska kunna fortsätta att vara med i Teaterförbundet, trots att du träder in i en chefsposition.

Sticker någon motion ut?

– Anmärkningsvärd är en som lyfter fram hur svårt det är att hinna med att vara fackligt förtroendevald på lokalavdelningarna: våra medlemmar känner sig inte trygga med – eller har tid för – sitt fackliga arbete, trots att det står inskrivet i lokalavtalet. Det är en viktig och oroande motion. Frilansarna efterlyser också mer stöd från förbundet genom möjligheten att organisera sig i ett slags fackligt nätverk, säger Sara Andersson.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

KBT – hjälp mot scenskräck

Kognitiv beteendeterapi hjälper skådespelare med scenskräck.

De känner mindre ångest i samband med scenframträdandet och klarar av saker de tidigare inte vågat.

SCENSKRÄCK ÄR inte ovanligt bland skådespelare. En brittisk studie visar att var tionde upplever allvarlig scenskräck medan en av tre upplever det som ett måttligt problem. Ett visst mått av rampfeber kan upplevas som positivt och ökar fokus inför framträdandet. Men för vissa blir ångesten så stark att den hämmar yrkesutövandet.

Det finns ytterst lite forskning om hur problemet kan behandlas psykologiskt. Två nyutexaminerade psykologer, Fredrik Johansson och Jakob Clason lade i våras fram en uppsats vid Stockholms universitet om effekterna av KBT, kognitiv beteendeterapi för skådespelare med scenskräck.

I studien ingick fem erfarna skådespelare som lidit av scenskräck i flera år, i några fall under hela yrkeslivet och för en av dem blev det så svårt att hen slutat stå på scen.

Skådespelarna fick lära sig att fokusera på sin uppgift i stället för på klumpen i magen eller att ta till säkerhetsbeteenden; ritualer som att repetera repliker eller inre lugnande fraser. Personen tänker att det skyddar dem från misslyckande, men i själva verket försämrar det prestationen på scen och vidmakthåller ångesten. För att se vilka beteendestrategier som var till hjälp, och vilka som försämrade prestationen, filmades framträdanden som skådespelare och terapeut tillsammans tittade på och utvärderade.

I flera fall handlade det också om att skådespelarna insåg att de behövde lära sig sätta gränser och säga ifrån.

– Vi arbetade fram sätt att hantera kritik som inte får en att känna sig förminskad och tillintetgjord, säger Fredrik Johansson.

Behandlingen bestod av 11–12 sessioner, men KBT är ingen "quick-fix". Skådespelarna måste fortsätta att exponera sig – stå på scenen – och efter behandlingen jobba emot impulsen att fly för att inte halka tillbaka i en ond spiral av undvikande och ökad ångest, säger Fredrik Johansson.

KAJSA OLSSON

Scenskräck (performance anxiety) är en underkategori till diagnosen social ångeststörning. Det innebär en oproportionerligt stor rädsla för att bli negativt bedömd i sociala situationer. Den drabbade upplever hjärtklappning, tryck över bröstet, muntorrhet och fokuserar mer på sina kroppsliga upplevelser. Det ger ökad ångest och skapar en ond cirkel.

Filmen är ängslig och rädd för mångfald

Mångfald är på tapeten men i svensk film lyser frågorna med sin frånvaro.

– Castingen kan definitivt vara mer vågad. Men problemen ligger inte hos vår yrkesgrupp, säger castaren Imor Hermann. Film kostar massvis med pengar, då blir det snabbt ängsligt.

IMOR HERMANN HAR LÅNG erfarenhet av casting och har jobbat inom sitt gebit sedan mitten av 90-talet. Nu pendlar han mellan två arbetsplatser – Filmhuset på Gärdet och ett annat kontor vid Horntull. Scen & film fångar honom under en kaffepaus.

– Jag har som mål att casta två långfilmer om året och det brukar faktiskt bli så, säger Imor. Han sveper blicken över lokalen.

De allra flesta castingansvariga jobbar medvetet med frågorna, precis så som Teaterhögskolorna gör. Mångfald handlar inte bara om färg eller annan kulturell bakgrund – det betyder också klass, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Fortfarande syns extremt lite av detta inom svensk film.

– Jag försöker alltid kila in andra val, nu sist lyckades jag faktiskt. Till produktionen "I nöd och lust" fastnade till slut Kjell Sundvall för en relativt okänd, men fantastisk skådespelerska med stor komisk talang. Hon har en stark kurdisk identitet. Vi ansåg båda att rollsättningen blev väldigt vit och blond, men så fick vi in Evin Ahmad. Det valet kom att berika historien. Det fanns också inskrivet i manus en person skulle vara öppet homosexuell, och jag föreslog skådespelare som var bra i rollen och inte en kliché.

IMOR ÄR SJÄLV GAY, SÄRBO med en icke vit man och har två bonusbarn. Han kan lätt identifiera sig med utanförskap, för honom är det inget konstigt att ta på sig andra glasögon. Varför syns mångfaldsaspekterna så lite i filmens värld?

– Det handlar om ängslighet. När man tänker film ska det plötsligt vara en person som är representativ i de stora folklagen. Film produceras allt oftare genom samproduktioner, det innebär att allt fler är med och bestämmer. Det säger sig självt. Det blir svårare för oss att påverka, besluten blir mer mainstream, man väljer det som funkade sist!

Den castingansvarige jobbar främst mot regissören, så att hen känner sig tillfredsställd, stimulerad och trygg. Den ekonomiska makten, i form av producenter vill ofta se bärande och säljande skådespelarnamn.

– Det går att påverka representativiteten, men det kan kosta på att ta sig an det jobbet, det arbetet tar kraft. Allt som inte är lättuggat och ok-märkt måste du slåss för. Filmen till skillnad från teaterscenen, sitter ofta fast i realismen. Tänker man advokat, så blir det ofta en vit man. Jag kan föreslå tio fantastiska Susanne Taslimi, som jag älskar, men det syns oftast inte i det färdiga resultatet.

Representativiteten är ändå långt större idag, jämfört med tidigare bland de som jobbar med film – både när vi talar regi och skådespelarkonst.

– Baker Karim har en fantastisk möjlighet att påverka i sin roll som konsulent, och kan uppmuntra filmer som skildrar andra världar. Men talar vi mångfald måste vi också tala klass, det är en svårare nöt att knäcka.

Även om filmavtalet är underfinansierat och i gungning, vilket skapar räddhagsenhet, så är frågor om genus och mångfald aktuella idag.

– Självklart ska förbundet slå ett slag för mångfald. Vi måste påminna oss om att medvetet inkludera andra historier och en annan representativitet än vita svenska män.

Imor finns med i en grupp som diskuterar hur Teaterförbundets Artistkatalog kan uppdateras, den har föreslagit att sökinstrumenten förfinas. Ett annat sätt att injicera mångfaldsaspekter i filmens värld är att utbilda producenter i hur genus och normativitet styr, samt att ställa krav på att en bättre mångfald skrivs in redan på manusnivå.

– Att aktivt skriva in personer i manus med annan kulturell bakgrund kanske inte alltid uppskattas av de från andra länder. Men det får till följd att de som jobbar med produktionen tvingas tänka på ett annat sätt när de förbereder arbetet. Det är skillnaden, det kan skapa nya öppningar. Jag tror det händer något om vi framtvingar ett annat tänkande, säger Imor.

FRAMTIDEN ÄR TROTS ALLT LJUS. Inom en femårsperiod kommer det att se annorlunda ut, tror Imor.

– Teaterhögskolorna har banat väg för skådespelare med en annan kulturell bakgrund och förändringarna har gått förvånansvärt fort i teatervärlden. Ska vi få in det Teaterförbundet strävar efter, ett ideologiskt perspektiv på casting och representation behövs en möjlig tidsplan rent produktionsmässigt. Ju mer den krymper, desto fler snabba beslut tvingas vi ta och desto mer krymper förutsättningarna att vara innovativ. Det är viktigt att få utrymme att forska under provfilmningsperioden. Ju gynnsammare förutsättningar, desto större chanser att tänka utanför boxen, avslutar Imor Hermann.

A portrait of actor Imor Hermann. He is a middle-aged man with dark hair pulled back, a light beard, and a slight smile. He is wearing a dark jacket and a vibrant blue and green striped scarf. The background is dark and out of focus, showing some architectural lines and warm, blurred lights.

Namn: Imor Hermann

Född: 1961 i Kärrtorp.

Bor: i Upper Sofo på medelklassens förlovade ö.

Rollsatt: över ett 30-tal filmer sedan 1996, bland annat Såsom i Himmelen, med flera.

Mest stolt över: "Tillsammans". Filmen som hade helt okända skådespelare. Roligast var castingen av Shanti Roney i rollen som vävande homosexuell där hans grabbighet gav rollkaraktären en extra dimension. Men Imor hatar att Shanti bar peruk. Stolt är han också över sin 25 år långa vänskap med Le Théâtre du Soleil i Paris med lång tradition av mångfald, nu spelas Macbeth vars ensemble kommer från flera dussin olika länder.

Aktuell med: Kjell Sundvalls nya komedi "I nöd och lust" och tv-serien Jordskott, med en mängd okända skådespelare i bärande roller

Less på: att castare anklagas för att vara bromsklossar i mångfaldsarbetet.

Ny checklista främjar mångfald på institutionerna

En mångfaldscheck för att få fart på ett normkreativt arbete på scenkonstinstitutionerna. Det har Teaterförbundet och Svensk Scenkonst gemensamt utarbetat för att ge utrymme för människor utanför gängse normer.

FÖR FYRA ÅR SEDAN fick förbundet i uppdrag av riksstämman att arbeta fram en mångfaldscheck. Efter det har en särskild grupp arbetat fram ett förslag som ska presenteras på stämman i juni. Tanken är alltså att ta fram ett underlag för normkritiskt arbete och få reda på vilka som exkluderas på arbetsplatserna. Checken ska bidra till att se över strukturer och omedvetna normer som gör att man reproducerar stereotyper. För det krävs lämpliga frågor.

– Gruppen diskuterade länge om hur en sådan här checklista ska se ut. Den ska ju omfatta alla diskrimineringsgrunder och socioekonomiska frågor. Det går ju inte att räkna huvuden på samma sätt som i en jämställdhetscheck. Så vi kom fram till en modell som bygger på diskussionsfrågor, säger Jenny Larsson, ordförande för mångfaldsgruppen.

Checken är upplagd utifrån ett antal rubriker och den inleds med strategiskt övergripande frågor som de anställda ska svara ja eller nej på. Finns det en tillgänglighetsplan, en policy mot trakasserier, och en metod för att implementera planer, policies och riktlinjer på arbetsplatsen?

– En annan viktig fråga är rekrytering. Strävar arbetsplatsen efter öppen rekrytering? Processen blir ju lätt exkluderande om den förlitar sig på informell rekrytering och endast bygger nätverk med dem man känner. Då utesluts många, fortsätter Jenny Larsson.

Andra rubriker i checken rör utbildning i diskrimineringsfrågor, känner alla anställda till innehållet i gällande mångfaldsplan? Finns det en tydlig uttryckt hållning om att inte använda sig av kränkande och nedsättande begrepp i samtal med och

om varandra, och hur sådana begrepp bemöts.

Under rubriken repertoar- och programplanering är tanken en normkritisk analys ska göras av både helhet och enskilda uppsättningar. Frågor riktas till olika avdelningar som mask och kostym, marknadsföring, och konstnärliga team.

Arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst har också lagt till en punkt som rör musikverksamheten på teatrarna.

– Det är en intressant fråga om hur vissa instrument kan vara feminint eller maskulint kodade. Något jag inte tänkt på tidigare, men som är högst relevant, säger Jenny Larsson.

Till hösten planerar parterna även att gemensamt hålla i ett seminarium kring frågorna.

MAGDALENA BOMAN

"Statistik viktig för kulturen"

I FÖRRA NUMRET av Scen och film intervjuades Erik Peurell, utredare på Myndigheten för kulturanalys, om det nya uppdraget att föra statistik över scenkonstområdet. En samarbetspartner som nämndes för att samla de i dag splittrade uppgifterna var Teaterunionen. Den driver sedan 2006 Scendatabasen, en tjänst där den professionella scenkonstens aktörer själva kan fylla i uppgifter om premiärer och som i stort sett omfattar all scenkonst som produceras i Sverige.

Ann Mari Engel, Teaterunionens generalsekreterare och kanslichef, välkomnar att en officiell statistik nu kommer att föras, men understryker att den inte kan ersätta den dokumentation som Scendatabasen arbetar med.

– Vi har länge efterlyst sådan statistik, som verkligen behövs exempelvis kul-

turpolitiskt, men då handlar det om hur många föreställningar som har spelats, hur mycket publik som kom och hur mycket pengar det kostade, medan dokumentation kan visa vem som har spelat och vad som har gjorts. Ur den kan man få fram uppgifter som antalet urpremiärer och hur det ser ut med jämställdheten inom scenkonsten. Därför tycker vi att dokumentation är en viktig fråga för hela branschen – och faktiskt också en fråga om att förvalta ett kulturarv.

Vad tänker du om att Myndigheten för kulturanalys inte har fått några öronmärkta medel just för statistikuppdraget?

– Det är förstås oroväckande, eftersom en fullgod statistik på vårt område innebär ett omfattande uppsökande arbete.

Vad gör ni under tiden för att utveckla Scendatabasen?

– Vi försöker säkra dess framtid och göra den ännu mer sökbar och tillgänglig än vad den redan är i dag.

Hur får ni fram pengar för detta?

– Just nu har vi ingen budget, men våra medlemmar tycker att det är väldigt viktigt att den finns. Och vi vill göra allt för att den ska kunna fortsätta undvika ett nytt stopp i den dokumentation som redan saknas för åren 2002–2006.

YLVA LAGERKRANTZ SPINDLER

Scendatabasen är i idag den enda rikstäckande dokumentation som finns av scenkonsten i Sverige sedan Riksteatern år 2002 lade ner förlaget Entré inkluderat dess årsbok. Dock saknas statistik för 2002–2006, det vill säga åren innan Scendatabasen startade 2006.

Guide till de nya pensionsreglerna

Illustration: Annicka Istemo

Efter närmare 20 års långbänk kom äntligen regeringens besked om hur villkoren för pensionerna på scenkonstområdet ska se ut framöver. Scen & film guidar dig rätt bland reglerna.

BESKEDET TILL TROTS, lämnas viktiga frågor obesvarade. Det finns oklarheter. Nu är tiden knapp, för till årsskiftet vill regeringen att det nya pensionssystemet ska vara på plats.

Teaterförbundet och Svensk Scenkonst har påbörjat förhandlingar om ett kollektivavtal, och riktlinjerna för vad parterna har att förhandla om, vill regeringen bestämma.

Samtidigt kan riksdagsvalet i höst innebära en ny regering

och ändrade förutsättningar. Teaterförbundet anser att det vore oansvarigt att påbörja en avveckling redan den 1 januari 2015. En ny pensionsordning måste beredas i ett förtroendefullt samarbete mellan regeringen och branschen.

I tre artiklar tar Scen & film upp vad regeringens pensionsbeslut innebär, och vad som återstår att lösa.

Utbetalningar sker först efter 65 år

Dansare, sångare och andra grupper med lägre pensionsålder kommer att få sin intjänade pension. En seger för Teaterförbundets medlemmar. Men frilansare riskerar att lämnas utanför och utbetalningar dröjer.

REGERINGEN VILL ATT DE som har fem år eller mindre kvar till sin förtida pension ska få gå kvar på rådande regler. Men vad händer den som har mer än fem år kvar? Försvinner de premier som arbetsgivaren betalt in för yrken med tidig pensionsålder in i ett svart hål i statskassan?

Regeringen tycks inte bry sig om frågan, medan Teaterförbundet har – utifrån principen att pension är uppskjuten lön – arbetat för att inbetalda pensionsrätter ograverat ska komma de anställda till del. Totalt runt en miljard kronor. Till sist backade regeringen och principen blir nu att ”inbetalda premier i sin helhet ska komma anställda till del” från 65 års ålder. Trots framgången kan beslutet få märkliga

effekter, påpekar Teaterförbundets direktör Jaan Kolk.

– En dansare som idag är 35 år och hamnar i det nya pensionssystemet får sin inbetalade pension först vid 65. Den som väljer att sluta sin anställning som dansare vid 41 års ålder får vänta i 24 år innan hen får del av pengarna. Det är inte rimligt att först vid 65 få pengar som behövs för att klara omställning och försörjning efter att ha slutat dansa, säger han.

Men kulturministern säger att 65 år gäller.

– Det är inget bra svar. Vi vill diskutera det. Vi vill att det ska vara möjligt att ta ut pengarna tidigare än vid 65 år.

Det andra frågetecknet är om frilansar-

na får del av de pensionsrätter arbetsgivaren betalt in för dem. Regeringens besked kan tolkas som att bara den som är anställd när pensionssystemet träder i kraft vid årsskiftet 2014/2015 kommer att få sina pengar vid 65 års ålder.

Finns det skäl att tro att regeringen vill utsluta frilansare?

– Ja, utesluts de så spar de pengar.

Kommer Teaterförbundet försöka få regeringen att ändra sig?

– Ja, på samma sätt som vi lyckades säkerställa de inbetalade pensionsrätterna.

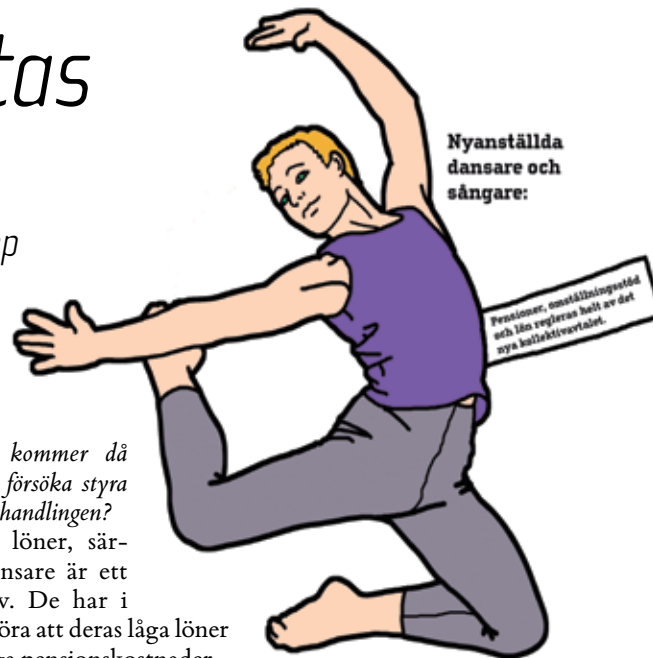
Var står Svensk Scenkonst i frågan?

– På den här punkten är vi tämligen överens.

GERT LUNDSTEDT

Pensionspengar felriktas

Teaterförbundet förhandlar om pensionsvillkor med motparten. Men regeringen har bestämt att stora belopp ska satsas på ”kvalitetsförstärkningar”. Pengarna tas från medlemmarnas pensioner, enligt Teaterförbundet.

REGERINGEN HÄVDAR ATT DET nya pensionssystemet ska vara billigare och vill därför använda pengar som betalas in i pensionsavsättningar till ”kvalitetsförstärkningar på scenkonstområdet”. Men utan att säga till vad.

– Vi är oerhört kritiska till att regeringen vill använda pensionspengar till andra ändamål, säger förbundsdirektör Jaan Kolk.

Av totalt 300 miljoner kronor som för närvarande avsätts för pensioner ska 60 miljoner kronor avsättas till kvalitetsförstärkningar år 2015. Denna summa växer sedan successivt till 120 miljoner om året. Visserligen finns det behov av kvalitetsförstärkningar inom scenkonsten. Men utgångspunkten är fel, menar Teaterförbundet. Pension är uppskjuten lön och den ska användas till de grupper som premierna betalats för. Samtidigt säger regeringen att förslagen ska tas fram i en dialog med berörda aktörer.

– Å ena sidan påstår kulturministern i riksdagen att det är branschen som avgör. Å andra sidan är hennes tjänstemän glasklara med att det är regeringen som ska bestämma vad de 60 miljonerna ska användas till. Kulturministern ägnar sig åt dubbla budskap, säger Jaan Kolk.

Till vad kommer då förbundet att försöka styra pengarna i förhandlingen?

– Höjda löner, särskilt för dansare är ett viktigt krav. De har i alla år fått höra att deras låga löner beror på höga pensionskostnader.

Regeringen lägger 2015 totalt 20 miljoner kronor på omställning och femårig karriärväxling för sångare och dansare.

Räcker pengarna och är fem år tillräckligt?

– Vi måste analysera det. Men det är viktig information att regeringen utgår ifrån att det krävs fem års omställning för sångare och dansare.

Var står Svensk Scenkonst i de här två frågorna?

– De verkar utgå från regeringens besked, men det är tveksamt om det gäller också den femåriga omställningsersättningen.

GERT LUNDSTEDT

Dansare och sångare som redan gått i tjänstepension eller gör det inom fem år:

Sångare och dansare riskerar att bli fattigpensionärer

Många dansare och sångare som går på de nuvarande reglerna för tjänstepension får efter 65 en så låg pension att de inte kan leva av den.

Det är ett problem som regeringen inte tar upp i sitt besked om nya pensionsvillkor.

SÅNGARE OCH DANSARE SOM REDAN GÅTT i pension eller som har mindre än fem år kvar till nuvarande pensionsåldrar riskerar bli "fattigpensionärer". När deras tjänstepension upphör vid 65 års ålder räcker i många fall ålderspensionen inte till att leva av.

– Kulturministern var starkt engagerad i denna fråga under sin tid i opposition men nu vill hon inte kännas vid den, säger Teaterförbundets direktör Jaan Kolk.

Den naturliga lösningen vore att se det som en form av övergångskostnad för att införa en ny pensionsordning som regeringen tar ansvar för. Men det bestämmer regeringen, arbetsmarknadens parter råar inte över detta när de nu ska förhandla om hur det framtida pensionssystemet ska utformas.

Det skulle vara anständigt om regeringen ordnade en lösning för de här grupperna där flertalet redan lämnat institutionerna.

Det är ingen stor grupp det handlar om och därmed inga stora pengar för att säkra en trygg pension för dem.

– I praktiken handlar det om drygt 300 personer som får en

utsatt ekonomi. De flesta från statens egen institution Kungliga Operan.

För många av dem väntar en fattigpension på kring 13 000 kronor i månaden.

– Ett minst sagt taskigt resultat för en elit bland svenska dansare och sångare att hamna i när man fyller 65. Det är skamligt att regeringen vill skapa ett nytt pensionssystem och lämna de här personerna kvar i kylan.

Kommer ni ta upp det med regeringen?

– Ja.

Var står Svensk Scenkonst i frågan?

– Här får vi inget stöd.

Illustrationer: Annicka Istemo

GERT LUNDSTEDT

Frilansarna som förvandlar Göteborg till filmstad

En mötesplats för likasinnade. Det ville ett gäng hängivna frilansare ha. Det blev startskottet för Gothenburg Film Studios. Ett initiativ som sedan vuxit till ett betydande filmkluster.

Tagning under Open Set 2014

DET HELA BÖRJADE FÖR SJU ÅR sedan när filmfotografen Paul Blomgren DoVan och några vänner fick nys om lediga lokaler i en mekanisk verkstad på Lindholmen, bara tio minuter bort från centralstationen. De hyrde en av byggnaderna av kommunen och flyttade dit med sitt uthyrningsföretag av filmkameror.

– Vi såg snart potentialen, men hade från början ingen tydlig bild av en filmby. Däremot ville vi skapa en mötesplats där vi kunde driva branschutvecklingsfrågor och verka för att utveckla Göteborg som filmarbetsplats, trötta på att ständigt flytta, berättar Paul en av grundarna av Gothenburg Film Studios.

Sedan gick det i ganska rask takt – kollegorna på postproduktionsbolaget Cloudberry Post sökte lokaler, Garagefilm som då

skulle spela in filmen "Sebbe" behövde ett produktionskontor.

– Det blev startskottet för produktionsverksamheten. Vi frågade om vi fick hyra andra delar av området och byggde studio nummer 2 i en före detta mekanisk verkstad. Vi tog även över andra delar av huset. Som de filmarbetare vi är rustade vi snabbt upp byggnaden till acceptabel nivå, såg till att vattnet funkade, målade upp husen. Nu har vi byggt om allt och har tre studios i en och samma kåk.

2010 etablerades företaget Gothenburg Film Studios och produktionerna rullade, en efter en. SVT aviserade att studion där långköraren "Andra avenyn" spelades in skulle skrotas. Inkråmet till studion köptes in inspelningarna fortsatte på Lindholmen.

Christian Holst

Anagram skulle spela in "Gynekologen i Askim" och det ledde till kraftfulla ombyggnader av lokalerna. Grundarna satte in ventilation, rökgasfläktar, akustikbehandlade och byggde väggar.

– År 2011 var en riktig höjdpunkt. Som mest pågick sex produktioner hos oss. Ett par hundra personer jobbade här samtidigt.

ALLT FLER VILLE IN I OMRÅDET, de sneglade över staketet och tog över Agas gamla industribyggnader och plötsligt fanns det plats för verkstäder och snickare. Det etablerades ett rekvisita-förråd, attributmakerverkstad, garageutrymmen, andra lagerlokaler. Produktionsbolaget Götafilm flyttade in, andra bolag kommer och går. Eftersom det finns möjligheter att hyra in sig i

lokaler om så behövs. Platsen rymmer idag en mängd yrkeskunniga: stuntmen, kostymörer och scenografer har kontor på plats och en massa andra enskilda frilansare.

– Men 2011 slutade tråkigt med att den stora Johan Falk-serien som hade produktionsbolaget Fladen bakom sig kraschade. Faktum är att kraschen skadade filmbranschens anseende här i Göteborg. Det liknade till slut ett rovdriftsprojekt.

Det här var också början på några tuffare år. 2012–13 blev det i princip stillestånd på långfilmssidan. Gothenburg Film Studios har överlevt genom att använda lokalerna till andra ändamål, som event, reklamfilmsinspelningar och musikarrangemang.

– Som mest har vi haft 1 700 personer i publiken inne i vår

Christian Holst

Christian Holst

Gokinema 2014 – när Gothenburg Film Studios förvandlas till mässhall.

stora studio under musikfestivalen Way out West. Få ställen kan ta in så många i en och samma lokal.

Gothenburg Film Studios hade samtidigt påbörjat ett arbete att förankra Göteborg som en attraktiv filmstad.

– Vi har jobbat stenhårt på att få upp filmen på den politiska dagordningen, och har lyckats. Bengt Toll fick i uppdrag av Göteborgs stad att utreda hur Göteborg ska kunna bli filmens kreativa centrum och den självklara inspelningsplatsen för intressanta, viktiga och framgångsrika filmer.

GOTHENBURG FILM STUDIOS drog igång egna projekt som Gokinema och Open Set i nära samarbete med Göteborg International Film Festival. I det projektet låg den tydliga tanken att manifestera en strävan efter att bygga en bransch, ett attraktivt klimat för konstnärer, kreatörer och filmarbetare. Samtidigt stod de själva och försvarade enskilda frilansares rättigheter när produktioner gick omkull.

– Vi gjorde försök att hitta nya affärsmodeller för att organisera frilansare. Vi startade "GFS crew", där enskilda frilansare blev medlemmar och anställde sig själva i föreningen för att på ett mer strukturerat sätt kunna plocka ut månadslöner och kunna skriva kontrakt och avtal på lägenheter, som man som frilansare annars har svårt att göra, berättar Paul. Allt i hopp om att kunna bygga trygga och vettiga villkor för branschen.

DET KOM EN STRÖM AV politiker och besökte Gokinema och Open Set som var nyfikna på att se vad som hände på plats och som inspirerades av verksamheten.

– Det har varit otroligt roliga projekt. Folk har flugit från olika delar av världen både för att medverka på mässorna och för se på det som sker i våra lokaler. Internationellt stora kända regissörer har på plats regisserat korta inspelningar under våra Open sets med västsvenska filmarbetare på plats. Det har fungerat som ett bra komplement till Filmfestivalen, säger Paul.

Christian Holst

Baker Karim gör en filmsekvens under Open Set 2014

Så pass bra att det slagit internationellt. Gothenburg Film Studios har blivit inbjudna till andra delar av världen för att arrangera och bygga upp liknande projekt. Samtidigt har de tuffa åren gjort att Gothenburg Film Studios tvingats skruva ner lite på ambitionerna. Under senare år har det varit svårt att få finansiering för de evenemang som filmstudion försökt driva parallellt och i samarbete med filmfestivalen.

– Den som tror att det är lukrativt driva studios är vilseledd. Vår verksamhet blöder. Vi håller igång detta med kött, blod och tårar idag. Det kan tyckas lite absurt, när vi lyckas få upp filmfrågan på den politiska dagordningen och politikerna ser över filmpolitiken, då stannar allt av. Vi försöker inte längre expandera, bara se till att det vi etablerat har en chans att bli kvar. Så att vi kan fortsätta att fungera på en knappt existerande marknad.

MEN BENGT TOLLS UTREDNING HAR trots allt varit underlag när Göteborgs stad beslutat sig för att satsa 10 miljoner kronor

extra på att stärka staden som filmproduktionsområde. På Lindholmen där filmklustret ligger finns även Backa teater, SVTs studios och något som kallas för Lindholmen Science park. Det är ett fokusområde för innovation och teknikutveckling som står på tre ben – fordon, IT-industrin och media. Gothenburg Film Studios är en fri aktör i sammanhanget och några direkta pengar riktas inte till dem. Pengarna kommer främst att gå till Film i Väst, Göteborgs stad Kultur och till Lindholmen Science Park.

– Vi hoppas givetvis att vi indirekt får stöd i form av satsningar till näringen. Som utveckling av konstfilm, kort och novellfilm. Hela branschen är ju i omvandling, affärsmodellerna håller ju på att förändras, säger Paul.

GOTHENBURG FILM STUDIOS hör till en av de större studiokalerna i landet. Och de lite råa studiokalerna är även billigare än på andra håll i landet. Filmstudion har lockat till sig produktioner från utlandet – både fransk/irländska samproduktioner

Efter Scen & Films presstopp visades Ruben Östlunds nya film "Turist" på Cannes filmfestival i den prestigefyllda sektionen Un Certain Regard. Lavinscenen ovan är gjord i Gothenburg Film Studios och fotograferad av Fredrik Wentzel. Det är tredje gången Ruben Östlund deltar med en långfilm vid filmfestivalen.

och brittiska produktionsbolag har filmat i Göteborg. För inte så länge sedan var Plattform produktion på plats och spelade in lavinscenerna till filmen "Turist" som nu visas i Cannes.

– Det var ett synnerligen rationellt val att spela in dessa scener i en studio, och kul att de valde att spela in hos oss. Det var väldigt roligt att vara med om. Vi hittade snö överallt i lokalerna flera veckor i efteråt, säger Paul.

LOKALERNA I LINDHOLMEN ÄR från 50-talet men ombyggda för att fungera som en filmstudio, absolut i klass med ett nybygge, menar Paul. Fördelen är att den har designats av aktiva filmarbetare som vet hur de vill ha det och inte någon icke-filmarbetande arkitekt.

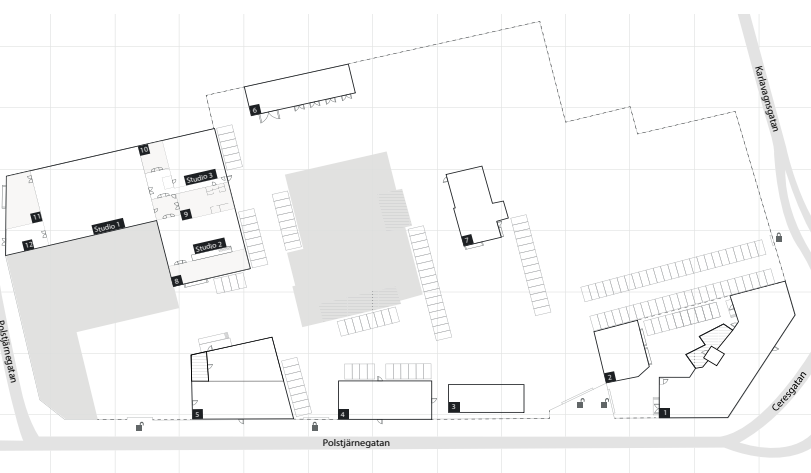
– Vi har ju till exempel trossystem och fördragen el i taket. Att vi finns här i Göteborg har inneburit en enorm boast för staden. Den lokala näringen har fått ett uppsving. Vi har betytt åtskilligt

för den västsvenska filmbranschen. Men vi är ett gräsrotsinitiativ på alla sätt.

Västra Götaland är ju den region i Sverige som satsar mest på film idag, men hittills har regionen lagt sin energi på locka till sig stora etablerade bolag. Dessa bolag är sällan lojala en lokal utvecklingsidé, bara trofasta sin egen företagsutveckling. Det gör att framåtskridandet lokalt inte blir av. De framsteg som görs via satsningarna stannar inte kvar, utan hämtas hem av bolagen dit bolaget är lokaliserat.

– Jag hoppas nu att man tydligare utvecklar strategier för lokal utveckling. Göteborgs stad och Tolls utredning har ambitionen att stärka staden som filmcentrum. Men vi i branschen vill gärna vara med och trycka på och ge det innehåll, vi vill involveras, avslutar Paul Blomgren DoVan.

MAGDALENA BOMAN

Hur tänker ni om kulturen, politiker?

I stort sett säger alla ledamöter i riksdagens kulturutskott samma sak. Anslagen till kulturen ska höjas. Men den stora frågan är varifrån pengarna ska tas. Scen & film sammanfattar den politikerenkät som tidningen publicerat i de fem tidigare numren.

MILJÖPARTIET, VÄNSTERPARTIET och Socialdemokraterna vill öka anslagen till Kulturrallianserna, så att fler utövare kan omfattas. Moderaterna vill detsamma, men de vill samtidigt öka genomströmningstakten. Det är ju det där med att pengarna måste tas någon annanstans ifrån. Sveriges kulturpolitik avgörs inte i kulturutskottet eller på kulturdepartementet. Det är finansdepartementet som har sista ordet, och där råder som bekant budgetdisciplin, ett förhållande som knappast kommer att ändras vid ett maktskifte.

Den förhållandevis milda och samstämda tonen i enkätsvaren har både en dålig och en god sida. God därför att partierna är överens om behovet av tillskott till kulturfältet. Ingen, inte ens moderaten Anne Marie Brodén, tror på privat sponsring som någon underkur. Sponsring kommer alltid att vara ett tillskott i marginalen.

Alla intervjuade är medvetna om problemen med tillfälliga anställningar och fallerande trygghetssystem. Brodén talar varmt om allt vad alliansregeringen utträttat under sina åtta år vid makten, och nämner gärna siffror: flaggskeppet Skapande skola och årliga – men långtifrån tillräckliga – uppräknings. Socialdemokraten Gunilla Carlsson talar gång på gång om behovet av utredningar, översyn och utvärdering. Så talar maktpartierna.

Några återställare eller andra finanspolitiska äventyrligheter är knappast att vänta även vid ett regimskifte. Utgiftsökningar

måste alltid finansieras. Socialdemokraternas uppenbara ovilja att binda sig vid några löften före valet lyser igenom även i enkätsvaret. Det känns som om det var länge sedan partiet så att säga ägde frågan om offentligfinansierad kultur. Just frågan om trygghetssystemen är akut, men det hänvisas lite försiktigt undanglidande till sittande utredningar, på båda sidor om blockgränsen.

Vänsterpartiets Lars Ohlly idé om att knyta kulturutgifterna till statsbudgeten som helhet är god, men garanterar inte kompensation för kostnadsökningar. I tider av budgetstramhet ökar knappast statsutgifterna i takt med omkostnadsökningar i kultursektorn. Dessutom finns det, i en osäker omvärld, inte några garantier för att statsbudgeten alltid ökar.

Folkpartisten Ulf Nilsson tror på en återförstatligad skola som botemedel mot den ojämlikhet i kultursatsningar – både i pengar och inriktning – som nu kännetecknar landets kommunala skolor och friskolor. I de övergripande, valvinnande profilfrågorna får kulturlivet underordna sig.

Inget parti, utom möjligen vänsterpartiet och dess idé om budgetuppräknings, vill lyfta kulturen som en egen vattendelare i ideologiskt hänseende. Det är ungefär som när moderata kulturministern hävdade att jobbskatteavdragen var en kulturpolitisk åtgärd. Folk fick ju mer pengar i plånboken att lägga på kultur.

Alla säger sig också vilja värna upphovsrätten. Men de konkreta förslag som framförs är få och tämligen tandlösa. Inte heller

Illustration: Ilka Isaksson

på filmområdet föreslås några uppseendeväckande nyordningar. Förberedelser för nytt avtal pågår på departementsnivå, säger Anne Marie Brodén lugnande. Folkpartiet vill ha en kulturbrygga för att nya filmare ska kunna etablera sig.

Den för Teaterförbundets medlemmar kanske viktigaste frågan, om pensionsavtalen, anses mer eller mindre löst efter alliansregeringens förslag om avtalspensioner. Att processen fortfarande har allvarliga luckor har förbundsdirektör Jaan Kolk redan uppmärksammat. Socialdemokraten anar också att pensionsfrågan långtifrån är så färdigutredd som påstås. Den följetongen lär fortsätta oavsett valresultat.

Gunilla Carlsson kommer med ytterligare ett viktigt påpekande, i anknytning till Kultursamverkansmodellen. "Om man gör otillräckliga uppräknings av anslagen lämnar man till regionerna att göra prioriteringarna. Man kan inte spara och effektivisera hur långt som helst inom kulturen."

Det hörs redan på sina håll klagomål om att kommunerna kommer i kläm när regionerna ska fördela alla statliga medel. Dessutom innebar ju inte samverkansmodellen i sig någon avsevärd samlad uppräknings av de statliga anslagen. Ibland är det rentav tvärtom.

Någon gång måste partierna ta tag i problemet med bristfälliga uppräknings. Det duger inte att bolla med siffror. Som Anne Marie Brodén, som stolt lyfter fram alliansregeringens tillskott

på 916 miljoner sedan 2006, "två procent årligen", eller Gunilla Carlssons "600 miljoner mer" än allianspartierna. Siffror måste ställas i relation till faktisk kostnadsutveckling, BNP och befolkningstillväxt, och kulturverksamheter kan inte, som ett tillverkningsföretag, rationalisera hur långt som helst. Förr eller senare räcker pengarna helt enkelt inte till.

Anne Marie Brodén påpekar att Sverige kommit lindrigt undan finanskrisens effekter, jämfört med många europeiska länder, där offentligfinansierad kultur närmast slaktats. Det är sant, men lika sant är att det svenska kulturpolitiska systemet har en rad systemfel som borde adresseras tydligare i en valrörelse.

Det vore önskvärt om någon kulturpolitiker tog ett kliv framåt och formulerade större visioner, inte bara uttalade allmän välvilja gentemot kulturens publik och utövare.

BJÖRN GUNNARSSON

Mer om kulturpolitik:

Läs även Björn Gunnarssons personliga reflektioner över våra politikernas engagemang för kulturpolitiken på sid 24, samt America Vera Zavalas krönika efter att ha verkat som moderator för de kulturpolitiska debatter som hållits på Kulturhuset under våren.

Fundera över kulturens band till staten!

KULTURPOLITIKEN HAR INTE VARIT SCEN för stora ideologiska konflikter alltsedan det svenska kulturpolitiska systemet lades fast på 1970-talet. Tvärtom är samsynen nästan besvärande stor.

Samtidigt befinner sig kulturlivet i en långsamt verkande strypsnara. Någon avsevärd ökning av medel kommer inte att ske så länge den finanspolitiska doktrin råder som säger att offentliga utgifter alltid ska hållas kort. Fler kulturutövare borde vara medvetna om detta faktum.

Deklarationerna om den offentligt subventionerade kulturens vikt och värde är fortfarande enhälliga, från höger till vänster. Men den instrumentella aspektpolitiken, att politikområdet ska integreras med vård, stadsplanering, folkhälsa, integration, utbildning, varumärkesbyggande och näringslivsutveckling, har också blivit en normalitet som tankefigur.

Statens ansvar för kulturen har varit kulturens välsignelse men också förbannelse. Välsignelse därför att kulturlivet byggts in i den generella välfärden: till för alla, betalat för av alla. Förbannelse därför att kulturen därmed också kommer under statens kontroll. Armlängds avstånd har i Sverige på sin höjd betraktats som en fin idé, knappast som en grundlagsfästad rättighet.

I samband med regionaliseringen av det kulturpolitiska systemet yppades farhågor om att nu skulle tokstollar i kulturnämnder och regionfullmäktige kunna göra skada. New Public Manage-

ment är ett betydligt allvarigare hot: när budgetdisciplin råder, när alla offentliga verksamheter åläggs konstanta effektiviseringskrav och ska drivas som vinstmaximerande företag, blir både politiker och tjänstemän skattekonornas vakthundar. Kommer detta allmänheten tillgodo? Hur blir det med tillgängligheten? Konstnärliga visioner väger lätt gentemot fiskal åtstramning.

DEN UPPRÖRDA DEBATTEN om Stockholms stads (miss-)skötsel av det fria teaterlivet handlar om just detta. Stads- och regionteatrar förvandlas från stiftelser till offentligägda aktiebolag med politiskt tillsatta styrelser. Vilken styrelse vill inte ha inflytande över verksamheten? Även om det kallas medborgarintresse är det ändå ägandeflytande. Det är symtomatiskt att organisationsförändringar motiveras med "att göra den politiska styrningen mera effektiv".

Det vore nog klokt om fler kulturutövare gjorde en djupanalys av hur finanspolitik och offentliga förvaltningsprinciper styr dem. Kanske rentav fundera på att lossa på banden till staten och skapa ett verkligt fritt kulturliv. Kanske med hjälp av crowdfunding, sociala företag, eller andra verksamhetsformer utanför systemet. Nästa finanskris kommer inte att bli lika skonsam mot kulturlivet som den föregående.

BJÖRN GUNNARSSON

KRÖNIKA

"Sluta gnälla – debattera istället!"

SJU STYCKEN kulturpolitiska debatter på Kulturhuset/Stadsteatern i Stockholm. Jag blev tillfrågad att leda dem tillsammans med Lars Anders Johansson som är kulturansvarig på Timbro. Tanken var att avhandla olika kulturpolitiska frågor och att deltagarna i panelerna inte skulle vara politiker utan debattörer, kulturarbetare eller kulturkunniga.

Det blev intressant ibland, tråkigt ibland, en del konflikter men ofta rädde konsensus om vikten av kultur, om att kulturen måste få mer pengar och spridas till flertalet.

För mig blev panelen om det regionala perspektivet det finaste minnet. Det är de rösterna jag saknar allra mest i debatten, de som finns och skapar och kämpar utanför Stockholm, Göteborg och Malmö.

Men det jag tänker på mest när det nu är över är hur vi kulturarbetare uttrycker oss, hur vi ser på oss själva och hur vi för fram våra argument. Jag tycker det alltför ofta visar sig att vi kulturarbetare inte är

speciellt bra på att argumentera. Alldeles för ofta blir tonen gnällig, det blir känslolösamt, det finns ett martyrskap. Ofta är det också så att fan målas på väggen utan att målningen blir tydlig för allmänheten. Den kris som kulturarbetarna menar att kulturen befinner sig i, de bakslagen, de svårigheterna förklaras inte på ett bra sätt för andra. Ska vi kunna få andra med oss måste vi kunna förklara, berätta på ett sätt som når fram, gestalta konsekvenserna som riskerar att bli.

JAG BLEV OCKSÅ FÖRVÅNAD över hur lite folk det ibland var på debatterna. Inte i förhållande till allt annat intressant som finns att göra en måndagskväll i Stockholm utan i förhållande till hur många gånger jag har hört kulturarbetare klaga på att kulturfrågor aldrig debatteras, aldrig prioriteras, aldrig ges utrymme.

Nu gjorde Koalitionen för Kulturbett och Kulturhusets debattscen den prioriteringen men de allra flesta av

Stockholms kulturarbetare visade inte det minsta intresse. Vi måste lära oss att ta debatten, mer offensivt, med fler argument, med bättre retorik. Vi måste också lära oss att ingå i kollektiv hur unika vi än är. Och vi måste lära oss att kämpa för varandra och för andra för på det sättet kan vi segra själva.

Att byta regering kommer inte automatiskt innebära att kulturpolitiken blir bättre. Så kamp har vi framför oss alldeles oavsett hur det går i valet. Förutom kravet på mer pengar till kulturen måste fler formulera vilken som är den allra viktigaste kulturfrågan och föra fram den.

Vad är min? Jag vill se mer community-teater och dans i hela Sverige.

Vad är din?

AMERICA VERA ZEVALA

Alla debatter ligger på webben
<http://kulturhusetstadsteatern.se/Forum-Debatt/kulturval14/>

Wow! Poff! *Serier intar scen*

Pjäser baserade på seriealbum har gått från trend till självklarhet.

Under arbetet med pjäsen "Liv Strömquist tänker på dig!" tampades regissören Ada Berger med att överföra studsiga serier till sceniskt språk.

Sören Vilks

DET SMÖG I GÅNG VID MITTEN på 1990-talet med Arne Anka och Rocky. De senaste åren har en stark serievåg slagit in över Scensverige med dramatiseringar av bland andra Sara Granér, Nina Hemmingsson, Hanna Petersson och Henrik Bromander.

Men dramatikerens favorit har hittills varit den satiriska serietecknaren Liv Strömquist. Hennes album har bland annat legat till grund för uppsättningar på Malmö Stadsteater, Teater Tamauer i Göteborg och Profilateatern i Umeå. Just nu spelas "Liv Strömquist tänker på dig!" för utsålda salonger på Dramatens scen Elverket, och föreställningen som enligt SvD:s kritiker lyckas förena flabbfest med seriös diskussion har förlängts till hösten.

Vad gör just Liv Strömquists serier lämpade för teater?

– Hon är bra på så sätt att hon är intresserad av relationer och situationer och inte har någon figur som kommer tillbaka hela tiden. Hon ger exempel på tankegångar och det tycker jag är överförbart till scenen, säger Ada Berger som stått för manusbearbetning och regi.

Ada Bergers ingång i arbetet med "Liv Strömquist tänker på dig!" var att försöka hitta den tankens lätthet som Strömquists serier förmedlar. Slutresultatet blev en nummerrevy som excellerar i fysisk situationskomik, men som samtidigt behållit Liv Strömquists kritik mot könsmaktens ordning som en mörk underton. Textmässigt och scenografiskt är föreställningen avskalad och lätt att ta till sig.

Men vägen till det förment enkla gick via ett otal omvägar berättar Ada Berger.

– Ta scenografin, den är jätteenkel men det var en lång väg att komma dit. Vi hade pratat översättning från serier till scen väldigt mycket innan det blev som det blev.

Daniel Åkerström-Steens scenografi och kostym är ytterst sparsmakad; lösryckta manus-sidor är upptejpade på i väggarna och den fyrrhövdade ensemblen är svidad i t-shirts och mysbyxor.

– Vi ville inte bygga in oss i någon fiktion eller plats. Ingenting skulle tynga skådespelarna, inga tunga kostymbyten, inga tunga förvandlingsprocesser. Så att vi kunde röra oss lika snabbt som Liv Strömquist rör sig i sin tankevärld, förklarar Ada Berger och jämför med seriemediet.

– Om man tittar på serierutor så kan man studsas mellan extremer och sedan släppa en situation. Har man ingen mask och kostym så kan man göra samma sak. Man kan skapa och upplösa utan någonting annat än det som skådespelaren gör med kroppen.

Det finns dramatiseringar av seriealbum som lägger sig nära förlagan och använder tecknarens bilder i exempelvis scenografi, på affischen och i programmet. Men Ada Berger bestämde sig i ett tidigt skede för att inte överföra Strömquists bildvärld till föreställningen.

– Liv Strömquist har redan gestaltat sin text i sina album, nu skulle vi göra en ny gestaltning för att skapa ett sceniskt språk. Jag är säkert omedvetet påverkad av hennes bilder, men jag har aldrig eftersträvat att det vi gör ska se likadant ut. Det jag däremot ville behålla var någon form av komisk energi.

Föreställningen "Liv Strömquist tänker på dig!" är baserad på

Sören Vilks

Liv Strömquist har gjort sig känd som en feministisk, humoristisk och samhällskritisk serieskapare genom seriealbumen "Hundra procent fett", "Einsteins fru", "Prins Charles känsla" och "Ja, till Liv!". För närvarande skriver Strömquist och serietecknarkollegan Sara Granér ett råmanus till en pjäs med arbetsnamnet "Ursäkta, kan ni svälta lite tystare för vi försöker skapa lite ekonomisk tillväxt härborta".

Ada Berger tog examen från Dramatiska Institutets teaterregiutbildning 2008. Har bland annat skrivit och regisserat "Filippa Bark och Döden" för Uppsala Stadsteater samt regisserat "Svensk Tenn" på Södra Teatern/Inkonst och "Det osynliga barnet" för Radioteatern. Ada Berger har dessutom arbetat med humorprogram på SR P3. Till hösten tillträder hon som konstnärlig ledare för Unga Teatern på Malmö stadsteater.

Sören Vilks

albumen "Prins Charles känsla", "Einsteins fru" och "Ja, till Liv!". Det första Ada Berger gjorde var att skriva av all text från böckerna för att ta reda på hur de fungerade frikopplade från bilderna.

Den som är bekant med Liv Strömquists stil vet att bilderna ofta är underbyggda med pedagogiskt presenterade faktaredogörelser och forskningsresultat. Ada Berger funderade fram och tillbaka över om de partierna skulle ingå i pjäsen eller inte.

– Den teoretiska texten har åkt in och ut hela vägen, på manusstadiet och faktiskt ända till de sista dagarna. Det finns så mycket bra i texten, men från en scen upplever jag att man inte riktigt kan ta in en föreläsande nivå, man stänger av, säger hon.

Även om väldigt lite text kom med i den färdiga pjäsen fanns albumen ändå där som vägledningen under arbetsprocessen. När ensemblen träffades för att repetera började de helt enkelt med att lägga ihop text och bild och spela upp det.

Det blev astråktigt! minns Ada Berger med ett skratt. Så efter det hade vi nästan ingen text alls utan improviserade och gjorde situationer i stället. Att separera bild och text har varit en återkommande metod när vi haft svårt att lösa någonting.

Serieskaparen Liv Strömquist var med som bollplank i början av manusbearbetningen, och skrev även nya texter till föreställningen. Men när repetitionerna väl inletts upphörde dialogen.

– "Men Gud, du borde se det här" kände jag till slut och skrev listor till Liv om alla förändringar vi gjort. Men hon hade släppt det, och visste ingenting om vad hon skulle se när hon kom på premiären, berättar Ada Berger.

Regissören oroade sig dock i onödan: Liv Strömquist tyckte om pjäsen och uppskattar att den förhåller sig självständigt till hennes album.

– Jag har till exempel gjort en lång serie som handlar om kvinnomisshandel där jag använder Whitney Houston och Bobby Brown. Det gestaltades med att skådespelaren som spelar Whitney Houston dansar sig väldigt trött. Det var en bra bild för att kvinnor kan vara alltför duktiga på att stå ut trots att det är destruktivt, säger Liv Strömquist.

Hur var det att sitta i publiken?

– Det var jätteroligt! Det är en underbar känsla att få vara med när folk skrattar åt något jag har gjort. Som serietecknare hör man annars aldrig det.

Även om Liv Strömquist inte tecknat ett enda streck till föreställningen namnges hon i titeln och hedras genom att framställas som en slags madonna-figur på affischen.

Kändes det viktigt att på något sätt vara trogen Liv Strömquists verk?

– Inte när det gäller bildvärlden. Men jag har ändå tänkt att jag vill tolka henne på ett värdigt sätt. Att vi verkligen skulle ta hennes frågor och ämnen på allvar.

Ada Berger tänker efter en stund och tillägger:

– På något sätt tror jag också att man hamnar närmare Liv Strömquist om man gör något eget, än om man skulle försöka tolka albumen väldigt bokstavligen.

Gasklocka blir gästscen

Stockholms stad satsar nu 530 miljoner kronor på att göra om den stora gasklockan vid Värtaverket till en internationell gästspelsscen. Den nya scenen kommer att ha 900 sittplatser och vara färdig 2018.

– Detta är en kultursatsning i världsklass som skapar möjligheter för konstnärlig verksamhet som inte funnits tidigare i Stockholm. Min förhoppning är att det unika runda scenrummet i Gasklockan blir navet i en kulturverksamhet som lockar aktörer som vi idag inte får se i Sverige, säger stadens kulturborgarråd Madeleine Sjöstedt (FP). Uppdraget att administrera verksamheten kommer Kulturhuset Stadsteatern ha i nära samarbete med föreningen Internationell Scen i Gasverket.

Årets dansare utsedd

Förstesolisten vid Kungliga Baletten, Jérôme Marchand, har tilldelats Marianne Orlandos stipendium på 20 000 kronor, och får även Operans Balettklubbs pris Årets dansare.

I juryns motivering står bland annat: "När han där dyker upp ur dimman på scenen ser man omedelbart vem det är, hans starka karaktär och resliga gestalt fångar uppmärksamheten på ett ögonblick". Marchand kom till Kungliga Baletten 2012, är född i Paris och har bland annat lovordats för sin tolkning av Mercutio i Mats Eks Julia & Romeo.

Mångfald på branschdagar

Vid årets branschdagar i Umeå för arbetsgivare inom scenkonsten, som anordnas av arbetsgivarparten Svensk Scenkonst, deltog runt 250 personer. Till dag två var även externa gäster inbjudna från myndigheter, fackliga och upphovsrättsliga organisationer och andra intressenter för att diskutera dels de samhällsägda scenkonstinstitutionernas värden och effekter, dels hur det står till med mångfalden i branschen. Under sistnämnda punkt togs goda exempel upp från scenkonstbranschen, liksom rekrytering, repertoar och samarbete mellan arbetsgivare och fackliga organisationer.

Stor passion

Kulturhuvudstadsåret pågår för fullt i Umeå och bland annat presenteras ett "storslaget teateräventyr". Föreställningen Norrländsk passion blir kulturhuvudstadsårets största scenkonstsatsning. Ett samarbete mellan Västerbottensteatern, Norrbottensteatern, Scenkonstbolaget/Teater Västernorrland, Teater Barda från Estrad Norr/Jämtlands läns teater, och Giron Sámi Teahter. Projektledare är tidigare teaterchefen för Västerbottensteatern Med Reventberg. Avsnitt ur tre pjäser med perspektiv på människor i Norrland binds samman av dans och musik, en stor kör och bildprojektioner. 40 personer deltar i Norrländsk passion. Totalt ges 18 föreställningar i norrländska orter i maj/juni.

Stöd för kvalitetsfilm på bio

Folket Hus och Parker kräver ökat stöd till visning av kvalitetsfilm och ordnade i början av maj en hearing där representanter från filmbranschen diskuterade hur en ny och framtidsinriktad politik för film och biografer skulle kunna se ut.

– Vi vill se ett nyetableringsstöd för att få fler biografer som tar ansvar för att visa kvalitetsfilm i hela landet. Det är dags för en filmpolitik där kvalitetsfilm inte längre nedprioriteras, säger Folkets Hus och Parkers vd Calle Nathanson.

Filmmaster

Fram till den 18 augusti går det att söka till ett nytt Mastersdramatiska högskola. En förutsättning är att hen är yrkesverksam och konstnärligt etablerad inom film- och medieområdet. Dessutom ska den sökande verka inom något av alla de områden högskolan listar på sin hemsida.

Hur är läget i landet?

Dramaten har bjudit in landets länsteatrar för att skapa en bild av läget i landet. Hur påverkar nationalismen oss? Vad betyder den? Samarbetet ska leda fram till föreställningen "Jag vill leva jag vill dö i Sverige" som ges på Dramaten den 8 september. Biljetterna är fria och "först till kvarn".

Ny filmutbildning i Väst

Folkhögskolorna i Västra Götaland får 700 000 kronor för att starta en helt ny filmutbildning. Det är innebörden av ett beslut i Västra Götalandsregionens kultur- och utbildningsnämnd om ytterligare medel inom utbildningssektorn. Det är kulturchef Stefan Rydén som lagt fram förslaget om en helt ny filmutbildning. Bakgrunden är att det saknas en eftergymnasial utbildning för filmarbete i regionen samtidigt som, enligt pressmeddelandet, "filmbranschen ser ett stort behov av förberedande filmutbildningar, särskilt när det gäller manus-, producent- och klippområdet, men även animation". Beslut ska nu fattas om hur lång filmutbildning ska bli och vid vilken skola den placeras.

Nystart för biografer

Sverige har 290 kommuner, idag saknar 48 av dem en biograf. "I ett samhällsbygge är det viktigt att konkretisera idéer. Idéer att förhålla sig till och debattera. En sådan är idén om den framtida biografen", skriver Riksföreningen Biograferna i ett uttalande från sitt nyligen hållna årsmöte. Föreningen, som bildades 2013, organiserar 243 biografägare runt om i landet med målet att förbättra villkoren för mindre och medelstora biografägare. Ett sätt att göra det på, menar Biograferna, är att det digitala investeringsstöd som Filmintitutet hanterar även gäller för nystart och inte som idag bara är tillgängligt för vilande biografer.

Pjäsen non grata

Enligt planerna skulle regionteatern Blekinge Kronoberg sätta upp Gertrud Larssons satir "Glasjesus" i sommar i ett tält i Kosta och Orre-fors. Så blir det nu inte.

För pjäsen, som satiriskt skildrar den krisartade händelseutvecklingen i Glasriket ur glasarbetarnas perspektiv, har väckt ont blod skriver den nätbaserade tidskriften Nummer.se. Till Regionteatern kom ett mejl från styrelsen i Kosta Folkets Hus som meddelade "att den enhälligt vid ett extrainsatt styrelsemöte har beslutat att ej upplåta plats och lokaler till föreställningen Glasjesus". Skälet? Att "flera personer i vår omgivning uppfattar pjäsen som ett personligt påhopp på huvudpersonen, vilket vi inte vill ställa oss bakom". Hur är det med yttrandefriheten? Premiär för Glasjesus blir det i stället i ett tält utanför Folkets Hus i Åfors.

Nätguide hjälper dig som arbetar utomlands

*Ska du jobba utomlands och undrar över skatter, regler och lagar?
Surfa in på Konstnärsguiden och läs under fliken "Arbeta och bo
utomlands" för att ta dig vidare i den snåriga byråkratidjungeln.
Nu är Konstnärsguiden också uppdaterad med matnyttig
information för dig som arbetar i våra nordiska grannländer.*

KONSTNÄRSGUIDEN ÄR en webbportal sammanställd av Konstnärsnämnden, som har regeringens uppdrag att ge samhällsinformation till konstnärer inom olika områden.

– Det nya avsnittet är tänkt som en praktisk hjälp på vägen för konstnärer som arbetar utomlands, något som inte minst är vanligt för många av Teaterförbundets medlemmar. Med hjälp av sajts olika länkar är det sedan lätt att komma vidare till olika myndigheter, du får direkt rätt information utan omvägar, säger Stefan Ahlenius utredare på Konstnärsnämnden och ansvarig för Konstnärsguiden.

På den webbaserade guiden finns exempelvis sedan en tid tillbaka sammanfattande information av reglerna inom EU/EES-området och Schweiz. Konstnärsguiden innehåller sedan några veckor tillba-

ka dessutom en nyskriven flik om arbete i Norden uppdelad på olika länder.

– Den Nordiska lagstiftningen är lite komplex och trots att allt fler konstnärligt verkssamma jobbar i våra grannländer har det tidigare varit svårt att hitta övergripande upplysningar om vad som gäller. Därför har vi kompletterat Konstnärsguiden, förklarar Stefan Ahlenius.

UNDER FLIKEN "Arbete i Norden" finns nu till exempel upplysningar om vad som gäller för gränsarbete och så kallade gränsgångarna. Det vill säga en person som exempelvis är bosatt och betalar skatt i Sverige men arbetar i en gränskommun i Norge. Dessutom innehåller guiden information om vad som gäller för egenföretagare och den som har aktiebolag.

Till sin hjälp för att sammanställa in-

formationen i Konstnärsguiden har Stefan Ahlenius arbetat med en referensgrupp inom KLYS-kollektivet där bland annat Teaterförbundet ingått. Dessutom har dialoger förts med Skatteverket och Försäkringskassan.

– Min målsättning är att snart kunna komplettera avsnittet med praktiska exempel och berätta om några konstnärers erfarenheter av utlandsjobb. Framöver kommer vi också att lägga ut en text på engelska med omvänd information, det vill säga upplysningar för utländska konstnärer om att arbeta i Sverige, säger Stefan Ahlenius.

GERTRUD DAHLBERG

Mer info: www.konstnarsnamnden.se/konstnarsguiden/arbeta_och_bo_utomlands

BOKANMÄLAN

Beata Bergström förnyade teaterfotografiet

TEATERFOTOGRAFIET BLIR mindre och mer sällsynt i takt med att dagstidningarna blir tunnare. Fast på tidningarna började det för Beata Bergström. Från Östersunds-Posten till DN-genombrottet 1954 när hon plåtar ett legendariskt reportage om Olof Molanders repetitioner av Orestien. När Dramatenchefen Karl Ragnar Gierow ser bilderna blir repliken: Vi tar Beatans bilder. Hon blir nationalscensfotograf under tre decennier.

I förordet till Foto Beata Bergström samtalar Dramatens chefsdramaturg Magnus Florin med den nu 93-åriga fotografen om bild och förebilder, metod och stil. Sedan följer närmare 400 sidor okommenterade bilder i den tre kilo tunga boken.

En ögonblickskonstnär dokumenterar en annan ögonblickskonst. Beata Bergströms förnyelse av teaterfotografiet ligger i att bryta traditionen att rekonstruera scener som ateljéfotografier. Istället plåtar hon; skruvar ned stativet och tar av sig skynket under vilken teaterfotografen gömt sig. Hon byter plats och perspektiv, rör sig runt i rummet från salongen, över scen och in i kulisserna. På plats fram till sista repetitionerna. Skådespelarna poserar inte längre utan agerar och är närvarande; tittar in i kameran men inte på fotografen. Beata Bergström går från arrangemang till situation, uppställning till agerande, från pose till rörelse. Det är rått och grått, grovt och rastrerat.

En bortvänd Bengt Ekeröth från repe-

tionerna av Lång dags färd mot natt, en närporträtterad Georg Rydeberg i Virginia Woolf 1963 kunde vara en toppolitiker i ögonblicket han tvingas avgå. Kvinno-kollektivet i Gun Jönssons Bernardas hus. Lena Nymans självklara sköra missbrukare i Om sju flickor från 1971.

Kung Lear 1984 blir Beata Bergströms sista föreställning. Ingmar Bergman tycker hennes kamera "knäpper". Irriterad beordrar han henne att hålla sig på första raden.

– Jag gick ut och grät och så fick det räcka. Men inte riktigt. 17 år av bilder från Orionteatern följer innan slutaren stängs i en dervischrörelse från uppsättningen av DC3.

GERT LUNDSTEDT

Scen & film nr 4 2014 29

Furutorp öppnar för "Bed and breakfast" i Ängelsberg

EN OVANLIGT VACKER sommarmorgon samlas ett gäng pensionerade teaterarbetare utanför Teaterförbundets och Höstsols hus på Kungsholmen i Stockholm, skådespelaren och prästen Annicka Kronberg bor där, initiativtagare till de populära Höstsolsträffarna i festlokalen Stallet och sjölasörjare för förbundets medlemmar.

Vi ska åka till Ängelsberg i Bergslagen för att hälsa på och se hennes nyinköpta grosshandlarvilla, Furutorp, som hon har stora planer för: nu ska det bli "Bed and breakfast" med helpension om somrarna (se faktaruta).

Orten Ängelsberg och räknas som ett av de främsta industriminne i världen, sedan 1993 upptaget på UNESCOs världsarvslista.

Väl framkomna till Furutorp serveras vi elvakaffe på Annickas fantastiska inglasade veranda. Vi blickar ut över sjön Ämningarna, och Oljeön, där Sveriges första oljeraffinaderi en gång fanns. En

stund senare skeppas vi över med båten Petrolia. På ön möts vi av en kunnig guide som berättar om ön och dess historia.

PÅ OLJEÖN VÄXER vid 1800-talets slut ett helt litet samhälle upp. Arbetarbostäder byggs, liksom en förmansbostad. Husets jordkällare finns kvar än idag, liksom pionen, krusbärsbusken och fundamentet till flaggstången. De familjer som bodde på ön fick ta sig över till fastlandet för att handla och där gick också barnen i skola. Åter i land är lunchen framdukad. Det vankas en underbar hemlagad paj, med sallad, nybakat bröd och goda ostar. Dessutom är det premiär på verandan för ett av de litterära program som Annicka vill locka ortsbefolkningen och sina gäster med kommande somrar. Det är under-tecknad som framför sina egenhändigt skrivna kupletter från sommarteatern vid Wendela Hebbes hus i Södertälje.

Vid 16-tiden sätter vi oss åter i bussen –

mätta, nöjda och belåtna – och tackar Teaterförbundet och Annicka Kronberg som gjort denna fantastiska dag möjlig.

KENT MALTE MALMSTRÖM

Villa Furutorp öppnar i maj och erbjuder ett förmånligt specialpris för medlemmar av Teaterförbundet/Höstsol. Det finns ateljé på gården, komplett utrustad med kök, badrum och sovloft; hyrs ut per dygn och per vecka. Tåg från Stockholm med privata Tågkompaniet kostar 470:- ToR (fast pris, direkttåg lördagar och söndagar, övriga dagar tågbyte i Västerås). Medlemmar kan ansöka om resebidrag från TF/Höstsol. Du anländer till Ängelsbergs järnvägsstation. Avhämtning kan ordnas efter förbeställning. Det finns gott om parkeringsutrymme. Hundar är välkomna efter överenskommelse. Villa Furutorp är självklart rökfri.

Arbetssökande efter avslutade studier?

Om du har arbetat före eller under din studietid kan du ha rätt till ersättning från a-kassan när studierna är avslutade.

Överhoppningsbar tid gör det möjligt att använda arbetet du utfört före eller under studieperioden för att uppfylla ett arbetsvillkor. Uppfyller du ett arbetsvillkor kan du ha rätt till ersättning.

Studier blir överhoppningsbara om de har varit på heltid och är avslutade efter att du fyllt 25 år. Om du har avslutat dina studier innan du har fyllt 25 år måste du ha arbetat på heltid i minst 5 månader någon gång före studierna.

Försäkra din inkomst- bli medlem

Om du inte redan har försäkrat din inkomst, gör det. Ett medlemskap i Unionens A-kassa kostar 97 kr per månad. Har du varit medlem

i a-kassan minst ett år kan du ha rätt till ersättning baserad på din genomsnittliga inkomst.

På www.unionensakassa.se kan du läsa mer om villkoren för ersättning, eller hör av dig till oss via mejl eller telefon.

Du når kultursektionen på, **0770-77 77 88**, vardagar mellan klockan 9.00-11.00. Mejl skickar du till: kultursektionen@unionen.se

UNIONEN
A-KASSAN

LILLA FILMFESTIVALEN I BÅSTAD

Tema: "Kärlek och Politik"

6 - 10 augusti 2014

Hela programmet finns före midsommar på:

www.filmibastad.se

Örebro länsteater söker teatertekniker

Läs mer på www.orebrolansteater.se.

ÖREBRO LÄNSTEATER

Skandinaviens nordligaste tekniska universitet
Forskning & utbildning i världsklass

Luleå tekniska universitet
är i stark tillväxt

Professor Scenisk gestaltning

Teaterhögskolan i Luleå startades 1996 genom ett samarbete mellan Norrbottensteatern och Luleå tekniska universitet och utbildar skådespelare för teater, film, TV och radio. Närheten till teatern ger studenterna en naturlig kontakt med yrkesverksamma teaterarbetare. Luleå tekniska universitet, Luleå kommun och Norrbottens läns landsting finansierar gemensamt professuren vid teaterhögskolan på 50 % under tre år.

Läs mer: www.ltu.se

Sista ansökningsdag: 17 augusti 2014, ref. nr 1066-14

Kontakt: Koordinator Meit Levin,
0920-49 16 22,
Meit.Levin@ltu.se

Avdelningschef Monica Nordström,
tel 0920-49 21 09,
Monica.Nordstrom-Jacobsson@ltu.se

SWEDSTAGE 2014

Teaterunionen och ASSITEJ anordnar andra upplagan av Swedstage, 2-4 november i Stockholm.

Swedstage är ett showcase med syfte att presentera svensk scenkonst för internationella festivalarrangörer, inköpare, programläggare, teaterchefer etc. I år kommer vi att presentera både dans- och teaterföreställningar!

2012 arrangerades Swedstage för första gången och resultatet blev mycket lyckat med över 17 inbjudningar för de utvalda föreställningarna.

Vi söker nu efter produktioner för barn, unga och vuxna som vill vara med och visa upp sig för omvärlden. Kriterierna är:

- föreställningen ska vara turnébar och kunna spelas i Stockholm 2-4 november
- föreställningen ska vara tillgängliggjord för en internationell publik (textad, utan ord etc)
- producenten ska ha en stor vilja att turnéra utomlands

Maila ditt förslag till info@assitej.se senast den 9 juni.

teaterunionen

SWEDSTAGE 171

Teaterunionen är en medlemsorganisation för den svenska scenkonsten.
Vi fungerar som en mötesplats och ett forum för utbyte och kontakt både nationellt och internationellt.

Skandinavien nordligaste tekniska universitet
Forskning & utbildning i världsklass

Luleå tekniska universitet
är i stark tillväxt

Lärare Scenisk gestaltning

Teaterhögskolan i Luleå startades 1996 genom ett samarbete mellan Norrbottensteatern och Luleå tekniska universitet och utbildar skådespelare för teater, film, TV och radio. Närheten till teatern ger studenterna en naturlig kontakt med yrkesverksamma teaterarbetare. Vi söker två lärare i scenisk gestaltning i en omfattning av 50-100 % vardera.

Läs mer: www.ltu.se

Sista ansökningsdag: 8 juni 2014,
ref. nr 1065-14

Kontakt: Koordinator Meit Levin,
0920-49 16 22,
Meit.Levin@ltu.se

Avdelningschef Monica Nordström,
tel 0920-49 21 09,
Monica.Nordstrom-Jacobsson@ltu.se

Vikarierande belysningsmästare Norrdans, Scenkonstbolaget

Omfattning: 100 % **Placering:** Härnösand

Anställningstid: Vikariat 2014 09 01 – 2015 05 31

Arbetsbeskrivning:

Belysningsmästaren ansvarar för ljusarbetet inom produktionsteater, ljusbordsprogramering, assistera Ljusdesigners, dokumentation, underhåll av ljus teknisk utrustning och är en del av teknikteamet på turné. Vi använder oss av Grand-MA2 system och Vectorworks. Erfarenhet av arbete med video är ett plus.

Vem är du:

Du är en självständig initiativtagare som är lyhörd och serviceinriktad, kreativ och effektiv. Du har en utbildning inom belysning eller har flera års erfarenhet av turnerande verksamhet med belysning som ansvarsområde.

Upplysningar lämnas av:

Teknisk samordnare Henrik Martinsson 0611-883 66

Facklig kontakt Andreas Näsholm/TF avd 30 060-18 03 12

Ansökan i form av din meritförteckning och ett personligt brev skickar du till jobb@scenkonstbolaget.se

Skriv referensnumret 2002 i ämnesraden

För mer info: www.scenkonstbolaget.se/ledigajobb

Sista ansökningsdag: 2014-06-11

scenkonstbolaget
www.scenkonstbolaget.se

BEHIND THE SCREEN

Workshop i skuggspel med Fabrizio Montecchi
Stockholm 4 – 14 augusti 2014

Fabrizio Montecchi (Italien) är en internationellt välrenommerad skuggspelsregissör med unik stjärnstatus.

Plats: Marionetteaterns scen, Kulturhuset Stadsteatern.

Ansökan: CV tillsammans med en motivering till workshop@assitej.se. (Gäller även frågor.)

Kostnad: 4 375:-

Sista anmälningdag: 15 juni 2014. Besked 30 juni.

Arrangörer: Dockteatern Tittut, Marionetteatern/Kulturhuset Stadsteatern och Svenska ASSITEJ.
Med stöd av Konstnärsnämnden och Kulturrådet.

DRAMATENS KOSTYMAVDELNING
SÖKER EN

CHEF

med fokus på ledarskap och produktionsplanering

För mer information se

www.dramaten.se/Om-Dramaten/Lediga-tjanster/

DRAMATEN

LUMOR

SÖKER

TEATERPRODUCENT

Tillträde hösten 2014. Deltid.

Lumor är ett fristående scenkonstkompani som funnits i Stockholm sedan 2004. Vi befinner oss nu i en utvecklingsfas och erhåller sedan 2012 verksamhetsstöd från kulturrådet.

Senast spelade föreställningar: *Materia - Jag är inte Linda Lovelace* (på Turteatern & Teaterdagarna), *Det gulliga pojkslemmot* (samproduktion med David Wiberg, på Teater Brunngatan Fyra), *Hon finns inte med på fotografiet* (på Stockholms Stadsteater/Fri Scen). Se även www.lumorteater.se

Vi söker nu en engagerad, organiserad, flexibel och självständig teaterproducent som ser det som en kreativ utmaning att vara med och bygga upp Lumor. Det är en fördel om du har erfarenhet av att arbeta i frigrupp.

Vid frågor ring: Sara Fors 073-777 50 71,
Paula Stenström Öhman 070-4718788, Oskar
Thunberg 073-9633122

Anmälan: info@lumorteater.se

Hem i juva
hem

Dina medlems- försäkringar i Folksam

Som medlem i Teaterförbundet får du ett erbjudande som tagits fram i samarbete mellan Folksam och ditt förbund. Försäkringarna innehåller mer och har ett lägre pris än om du skulle skaffa dem på egen hand. Med hemmet försäkrat hos oss får du rabatt på många av våra andra försäkringar. Vi försäkrar nästan allt, från fritidshus, bilar och båtar, till barn och husdjur.

Vad klappar ditt hjärta för?

Ring 0771-950 950 eller besök folksam.se/dinarabatter

Folksam

För allt du bryr dig om

Förbundsnytt

Det här händer på riksstämman

Den 14–16 juni äger Teaterförbundets riksstämma rum. Då ska de valda ombuden välja en ny styrelse och besluta om förbundets inriktning och prioriteringar för de kommande fyra åren.

Var och en av de 15 yrkesavdelningarna, de 34 lokalavdelningarna och de 4 regionråden har rätt att skicka ett eller flera ombud till stämman. Flertalet ombud kommer från yrkesavdelningarna utifrån antalet medlemmar i respektive avdelning. Det är ombuden som har rösträtt och fattar beslut under stämman.

Under våren har avdelningarna skickat in ett tjugotal motioner. De innehåller förslag om till exempel förändringar i förbundets stadgar, vilka politiska prioriteringar som ska göras eller vilka frågor förbundet ska arbeta med.

Förbundsstyrelsen har till stämman yttrat sig över motionerna och lagt egna förslag. Under riksstämman presenteras förslagen, och ombuden har rätt att lämna synpunkter. Det är ombuden som beslutar om vilka förslag som ska godkännas och avslås. Sista dagen väljer ombuden också den nya förbundsstyrelsen, samt en ny valberedning.

Ny förbundsstyrelse presenterad

Valberedningen har nu lämnat sitt andra förslag till ny förbundsstyrelse, vilket ombuden ska ta ställning till. Förbundsstyrelsen består av 15 personer. Fem sitter i det verkställande utskottet, VU, samt ytterligare tio ledamöter. Den föreslagna förbundsstyrelsen är:

VU: Ordförande: *Anna Carlson*, skådespelare; Vice ordförande: *Minna Krook*, koreograf och dansare; Ytterligare tre ledamöter till VU: *Tomas Nording*, tekniker; *Peter Schildt*, filmregissör; *Therese Hörnqvist*, administratör. Övriga tio förbundsstyrelseledamöter: *Simon Norrthon*, skådespelare; *Ulrika Dalenstam*, administratör; *Annika Stödborg*, filmmaskör; *Pontus Plaenge*, skådespelare; *Robert Forsman*, tekniker; *Martyna Lisowska*, musikalartist; *Inga Önn*, skådespelare; *Zofi Nilsson*, scenograf; *Edward Buffalo Bromberg*, teaterregissör; *Måns Clausen*, skådespelare. Revisorer: *Gustav Levin*, skådespelare, *Mikael Andersson*, biografanställd.

TEATERFÖRBUNDETS
RIKSSTÄMMA 2014

Mångfaldscheck – för ett normkreativt arbete

Teaterförbundet och Svensk scenkonst har tagit fram en mångfaldscheck som ett underlag för diskussioner inom scenkonstorganisationerna. Syftet med checken är att den ska vara ett verktyg i arbetet med att skapa mångfald på arbetsplatserna och på scenerna. Eftersom normer oftast är outtalade är de svåra att se. De är ännu svårare att se när vi själva är normen. Synliggör vi normerna kan vi inkludera medvetet istället för att riskera att omedvetet exkludera. Mångfald handlar om att se och ge utrymme. Mångfaldschecken ska hjälpa till att synliggöra de normer som finns inom scenkonstorganisationerna och som påverkar våra arbetsplatser och det som framförs på våra scener. Checken finns att ladda ner på Teaterförbundets hemsida.

Platsannonser på webben

På Teaterförbundets hemsida teaterforbundet.se samlar vi lediga jobb under rubriken "Platsannonser". Hör gärna av dig till oss om de jobb som du vet blir lediga, till exempel när du är facklig kontaktperson. Du kan också tipsa personalavdelningar och andra om möjligheten att utan kostnad lägga ut platsannonser på Teaterförbundets webbplats.

En dag i jouren

En medlem kontaktade medlemsjouren och berättade att hen fått ett jobb som skådespelare på en sommartheater som ska turnera på olika platser i Sverige och ville ha råd innan kontraktet skrevs. Jouren konstaterade att teatern hade kollektivavtal, vilket reglerar löner och arbetstider och förpliktigar arbetsgivaren att teckna försäkringar för de anställda. Kollektivavtalet innehåller också bestämmelser om resor och traktamente under anställningen. Om teatern inte har kollektivavtal måste alla dessa frågor regleras i det enskilda avtalet. Detta gäller också om du ska ta jobbet på din enskilda firma.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation – kontakta Teaterförbundets medlemsjour på 08-441 13 00 eller jour@teaterforbundet.se

Medlemsannonser

Uthyres: Liten lägenhet i centrala Lissabon (2 rok Alfama) uthyres för kortare och längre perioder. Solveig Nordlund, 0734-411825 www.torromfilm.se

Uthyres: 3 kontorsplatser & 2 hang-aroundplatser lediga i inspirerande studio mitt på Söder! Just nu är vi ett gäng regissörer, skådespelare & producenter som sitter här! Skönt att slippa jobba hemifrån, träffa kreativa människor i branschen och inspireras!

Det går även att hyra in sig för provfilmningar! För priser och mer info maila: info@apartment86.se www.apartment86.se

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: *Anna Carlson* (skådespelare) ordförande, *Gunnar Lundberg* (sångare), förste vice ordförande, *Minna Krook* (dansare/koreograf), andre vice ordförande, samt *Simon Norrthon* (skådespelare), *Thomas Nording* (scen-tekniker).

Övriga ledamöter: *Ulrika Dalenstam* (administratör), *Mathias Lafolie* (regissör), *Karin Larson* (skådespelare), *Jenny Larsson* (tekniker), *Beatrice Järås* (skådespelare/musikalar-tist), *Therese Hörnqvist* (producent), *Pontus Plaenge* (skådespelare/regissör), *Peter Schildt* (film-regissör), *Annika Stödborg* (maskdesign film), *Ulla Svedin* (skådespelare) och *Anna Sjövall* (teaterregissör) adjungerad.

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

TILL SALU

Stort hus i Södermanland. Bostäder med separata entréer, verkstadslokaler och ateljé tot. ca. 800 kvm i två plan. Tomt ca 7000 kvm, uthus mm. 12,5 mil till Stockholm. 5 mil till Norrköping. Bussförbindelser till Katrineholm och Nyköping. Visning under juli månad efter ö.k. Skriv till: jonssonlasse@live.se

Dansarnas dagliga träning i framtiden?

Alla är varmt välkomna till möte den 2 Juni kl. 13.00-17.00 på Scen studio 4, Balettakademien i Stockholm.

Med anledning av omfördelningen av Kulturrådets bidrag till dagliga träning bjuder Dansavdelning 102 och daglig träning-grupperna in till en eftermiddag där Teaterförbundet, Danscentrum och Balettakademien kommer och deltar i diskussionen. Vi kommer att öppna upp för en dialog kring hur den dagliga träningen kan se ut i framtiden och förklara hur arbetet fungerar idag.

Här har du som dansare chans att delta i diskussionerna om daglig träning. Allas åsikter och tankar behövs.

- Vad vill vi ha för träning?
- Vilka stilar?
- Blockträning, samma lärare under längre tid?
- Workshops, traditionella klasser?
- Fler klasser?

**Kom och var med att påverka!
Vi ses!**

*Dansavdelning 102 Teaterförbundet
Daglig träning gruppen på Balettakademien
Daglig träning gruppen på Danscentrum*

FAKTURERINGS-SERVICE

Du behöver inte ha eget företag för att kunna ta jobb med faktura! Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets Faktureringservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättningen till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Läs mer på www.teaterforbundet.se

Du kan också mejla dina frågor till info@teaterforbundet.se eller ringa 08-441 13 00.

Teaterförbundet
/ Servicebolaget

Kalendarium

- 31 maj **SWEAs filmstipendium**
Sista ansökningsdag
- 02 jun **Dansarnas dagliga träning i framtiden?**
Dialogmöte på Balettakademien i Stockholm
- 02 jun **Rättighetsbolagets stipendieutdelning**
- 05 jun **Pedagogisk lunch och konsert**
i totalt mörker på den legala Svartklubben (Kulturkraft Stockholm)
- 09 jun **102 Dansavdelningens årsmöte**
med Vad är du värd Gullan? En rolig scen om att ta betalt, av och med Lily Bigestens
- 09 jun **Ökad musikalitet i dans -**
ökad rörelse i musik. Två dagars workshop med Joel Brown (Trappan)
- 09 jun **Kulturkraft Stockholms slutmöte**
Vad har uppnåtts, hur ser framtiden ut?
På Dansens Hus
- 11 jun **Inte fan blir man friskare av kultur!**
Tankar om kultur och kulturpolitik med Bengt Göransson (Kulturkraft Stockholm)
- 14 jun **Förbundsstyrelsemöte**
- 14 jun **Teaterförbundets riksstämma**
- 15 jun **Teaterförbundets riksstämma**
- 16 jun **Teaterförbundets riksstämma**
- 16 jun **Brainwork, Bodywork, Voicework and Fireworks.** Workshop/Master Class med Tom Burke. (Kulturkraft Stockholm)
- 02 jul **Upprop för den fria scenkonsten**
i Almedalen. Kulturpolitisk debatt i TCO-parken, Strandgatan 1 i Visby
- 04 sep **Ansökning till Konstnärsnämnden**
Bild och form, musik, teater, dans, film: Internationellt kulturutbyte. Dans, film, teater: Resebidrag
Dans: Internationella koreografstipendiet

PRATA MED OSS!

Följ oss på Facebook och Twitter

facebook.com/Teaterforbundet
twitter.com/Teaterforbundet

Forskning visar faktiskt att hjärnan inte skiljer på hat och kärlek.* När man visade försökspersoner bilder på folk som dom hatade, så aktiverades precis samma område i hjärnan som brukar vara aktiv när man känner kärlek.

Liksom kärlek kräver ju hat en mottagare, vilket verkar leda till att även hat fungerar bindande.*

En annan känsla som fungerar kvarhållande är:

MED LID ANDE

OBS!! OBS!!
Jag kan inte nog understryka hur **FELAKTIG** denna känsla är!!!

Som tjej är man uppfostrad in i att hålla på och ta ansvar för alla jävla idioters känslor! Men idioterna klarar sig ofta hur bra som helst - och BÄTTRE! - utan en!

Till exempel Bobby Brown! Ca en månad efter att han & Whitney gjort slut blev han ihop med en ännu yngre kvinna, som han nu har ett barn med.

KLIPP UR DEN HÄR BILDEN OCH SPARA SOM KOM-IHÅG-LAPP I PLÅNBOKEN! -DET ÄR INTE SYND OM HONOM!!

Däremot om den här tjejen

Sist men inte minst tänkte jag nämna den kvarhållande känslan:

SUCKS

I WILL ALWAYS LOVE YOU

